БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят Үнэн

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

36-хи жэлээ гарана

№ 283 (9115)
ДЕКАБРИИН 2
СРЕДА
1959 он

Сэн 20 мүнгэн

ЖАРГАЛТА АРАДАЙ ЖАБХАЛАНТА КУЛЬТУРА

ТЕХНИГҮҮДЫЕ УЛАМ ОЛООР БЭЛЭДХЭДЭГ БОЛОХО

ехникые саашадань хүгжөөн жээхэ талаар партиин XXI здын, КПСС-эй ЦК-гэй июниин енумэй тодорхойлһон асари ехэ за замууд дунда эрдэмтэй мэрэлтэдые бүри олоор, улам һайр бэлэдхэхэ ябадал хараалһан на.

-Дунда эрдэмтэй мэргэжэлтэ- бэлэдхэлгэдэ бүри ехэ анхарал дуулдаг болохо ёһотойбди. Энэ аар техникумүүд шухала үүргэ ргэхэ байна. Техникумүүдые н болгохо, хүдэлмэриинь һайуулха бүхы арга боломжо мала бии. Техникум дүүргэгшэд эдбэридэ хүдэлхэдөө, эрдэмээ шэлүүлхэ, үдэшын гү, али заоч- отделенинүүдтэ һуража дээдэ эмтэй болохо аргатай байна. энэр өөрынгөө хэрэг тон һайр мэдэдэг, ехэ үнэтэй мэргэжэл- болохо байна. Иимэ мэргэжэлые бэлэдхэлгые али болохоор ашуулха хэрэгтэй» гэжэ нүхэр. С. Хрущев КПСС-эй ЦК-гэй ниин Пленум дээрэ хэлээ һэн.

Мүнөө жэлдэ техникумүүдтэ эр- һайн залуушуул ороо. Тэдэнэй ээд олонхинь үйлэдбэри дээрэ элжэ байһанаа ерээ. Арадай гэрэлэй хэрэг шэнэдхэн табиһан уламжалан, һуралсалай түсэд болон программануудта, заал арга, методүүдтэ горьтой хуалтанууд оруулагдаа. Мүнөө никумүүдэй һурагшадай һурал үйлэдбэриин ажалтай холбоогоор ябуулагдаха байна.

Ажал хүдэлмэридэ сэхэ хабаада- гээшэ теоретическэ эрдэм гүнзэгөөр ойлгожо абалгадань ерээн мэргэжэлтэдтэ туһалдаг, комизм байгуулагша залуу хүнүүд- морально-политическэ эрхим жэ шанар хүмүүжүүлгэдэ һайр нүлөөлдэг байна. Жэшээлхэ- Москвагай хүнгэн промышленстиин механико-технологическа никумэй һурагшад арһан гутал ог комбинадай конвейертэ хүдэг юм. Һуралсалайнгаа үедэ энэр үйлэдбэриин, техническэ эн шадабарида һураад, өөһэгөө хүсөөр юумэ бүтээжэ гарга- байна. Гадна комбинадай за- цехүүдэй мастерай, халаанай альнигай уялгануудые һурагд бэеэ даагаад дүүргэдэг юм.

Наука, техникын шэнэ шэнэ туйтануудые хараада абан, һура- гараһан мэргэжэлтэ бүри шабари ехэтэй байха болоно. Бүхы нэ, түрүү юумэдэ һонирходор, үүсхэлтэй һонюушаар һурагшадаа хүмүүжүүлхэ гээшэ баган һайн һайхан уялга болоно. ромышленностьда, медицинэдэ эгтэй хэдэн олон янзын оп- ко-механическа приборнууд Ленградай физико-механическа никумэй үйлэдбэриин-һуралса- мастерскойдо бүтээгдэдэг бай- Эндэ һурагшад мастерскойо өөһэдөө хүдэлмэрилдэг бай- дээрэһээ туршалгануудые хэ- үүсхэл гаргаха, шадабаряа шэлүүлхэ аргатай байдаг. Тэнэй ухаалан зохёоһон шэнэ түхэ- зарим приборнууд СССР-эй адай ажахын туйлалтануудые руулһан выставкэ дээрэ табигнхай.

Мэргэжэлтэй технигүүдые бэлэдхэ гаргаха дүршэл ехэтэй болон тусхай дунда һургуулинууд он доторнай үсөөн бэшэ бии. Энэ дүршэлые гүнзэгыгөөр шэнжэн мэдэжэ, оролдосотойгоор дэлрүүлхэ хэрэгтэй. Гэхэтэй хамта, Дээдэ, тусхай дунда һуралсалай министерство, тэрэшэлэн олон совнархозууд, зургаанууд техникумүүдтэ анхарал багаар табидаг, хүдэлмэридэнь дутамаґаар һонирходог, тэдэнэртэ шухала туһаламжа үзүүлдэггүй байна. Олон техникумүүд үйлэдбэриин-һуралсалай база муутай, предприятинуудтай барисаа һулатай байдаг. Тэдэнэй тоодо Москвагай автомеханическа. Черыднскэ лесотехническэ болон бусад зарим тусхай дунда һургуулинууд оролсоно.

Мүнөөнэй үйлэдбэридэ хүдэлхэ мэргэжэлтэдые бэлэдхэхэ гээшэ орёо бэрхэ хэрэг болоно. Тиимэһээ ехэ оролдолго гаргаха хэрэгтэй. Дүршэлтэй һургагшанарай коллективүүд хэдэн олон жэлэй туршада урган гарадаг, залуушуулые хүмүүжүүлхэ үнэтэ заншал заа зааханаар, суглар сугларһаар бии болодог гээшэ. Мэргэжэлтэдые һургаха хүдэлмэри зүбөөр эмхидхэхын тула энээниие үнэтэйдэ тоолохо шухала. Зүгөөр байрануудыень ондоо юумэндэ хэрэглэхын тулада өөһэдынгөө мэдэлэй тусхай дунда һургуулинуудые хааха тухай дурадхалнууд совнархозуудай зүгһөө нэгэтэ бэшэ ородог байна. Жэшээлхэдэ, Горьковско, Кемеровскэ болон бусад зарим совнархозууд иимэ дурадхал оруулһан байгаа. Социалистическэ үйлэдбэридэ технигүүдэй дүүргэдэг үүргые тоодоггүйһөө уламжалан, промышленность болон барилгада хэрэгтэй хүдэлмэрилэгшэдые бэлэдхэдэг 80 шахуу тусхай дунда һургуули хороогдоһон, һурагшадынь 70 шахуу мянган хүнөөр үсөөн болоһон байна. Дунда эрдэмтэй мэргэжэлтэдые бэлэдхэлгэ үсөөрүүлхэгүй, харин бүри үргэдхэхэ гээшэ КПСС-эй ЦК-гэй июниин Пленумэй шиидхэбэринүүдһээ уламжалан табигдаһан зорилго мүн болоно.

Ажалша залуушуулые һургаха, хүмүүжүүлхэ тухай, тусхай дунда һургуулинуудые хүгжөөхэ тухай парти, правительство һуларшагүй анхарал оролдолго гаргана. Заочно болон үдэшын дээдэ һургуулинууд болон техникумүүдтэ һурагшадта хүнгэлэлтэнүүдые нэмэжэ тогтоолго—энэ анхарал оролдолгын үшөө нэгэ эли тодо гэршэнь мүн болоно.

Олон түмэн залуу хүдэлмэришэд, колхознигууд тусхай дунда һургуулинуудта заочноор һурадаг. Россин Федерациин имагтал хүдөө ажахын техникумүүдтэ 175 заочно отделени эмхидхэгдээд, тэндэ 35 мянга шахуу хүн һуража байдаг. Заочно, үдэшын һуралсал дунда эрдэмтэй мэргэжэлтэдые бэлэдхэхэ шухала арга болоно.

Дунда эрдэмтэй мэргэжэлтэдые бэлэдхэлгэдэ горьтой дутуунууд бии, тэдэниие түргэнөөр усадхаха хэрэгтэй. Экономическа захиргаанай бүхы районуудай хэрэглэмжые хараада абан, мэргэжэлтэдые бэлэдхэхэ хүдэлмэри научна ёһоор түсэблэдэг болохо, техникумүүдые учебнигүүдээр, һуралсалай хэрэгсэлнүүдээр хангаха шухала.

Нютагай партийна организацинууд хадаа ажал хүдэлмэреэ шэнэдхэн табилгадань тусхай дунда һургуулинуудта үдэр бүри туһалха, тэдэниие саашадань хүгжөөхэ эрхэ байдал бии болгохо үүргэтэй. Техникумүүдтэ бүхы советскэ олониитэ анхарал оролдолго хандуулдаг байха ёһотой.

(«Правдын» декабриин 1-нэй түрүү бэшэг).

А. И. Микоян Мексикэдэ аяншалаад, бусажа ерэбэ

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо А. И. Микоян Мексикэдэ аяншалаад, ноябриин 29-нэй үдэр үдын хойно, «ИЛ-18» гэжэ тусхай самолёдоор Москвада бусажа ерээ.

(ТАСС).

Атомай хүсые амгалан ажабайдалда хэрэглэхэ талаар социалистическэ оронуудай эрдэмтэдэй харилсаан үргэдэнэ

ДУБНА. (Москвагай область), ноябриин 28. (ТАСС). Атомай хүсые амгалан ажабайдалда хэрэглэхэ талаар харилсаае саашадань үргэдхэхэ тухай протоколдо 12 социалистическэ гүрэнэй бүрин эрхэтэ түлөөлэгшэд мүнөөдэр гар табиба.

Атомай хүсые амгалан ажабайдалда хэрэглэхэ талаар шэнжэлэлгэ хэхэ арга боломжонууд олонхи социалистическэ оронуудта бии болонхой гэжэ протокол соо тэмдэглэгдэнэ. Социалистическэ оронуудай эрдэмтэдэй хүсэлые хараадаа абан, ядерна шэнжэлэлгэ хэхэ нэгэдэмэл институдай гэшүүд-гүрэнүүдэй харилсаа холбоое саашань үргэдхэхэ гэжэ бүрин эрхэтэ түлөөлэгшэдэй комитет шиидээ. Дээрэ найруулагдаһанай ёһоор энэ институт бүри ехэ эрхэ түлөөлэлгэтэй болоо. Институдай Уставта оруулагдаһан нэмэлтэ дотор, тусхайлбал, иигэжэ хэлэгдэнэ:

«Институдай дирекци, эрдэмтэдэй совет: ядерна шэнжэлэлгэ хэхэ нэгэдэмэл институдай гэшүүн байһан ямар нэгэн гүрэнэй гуйлтаар атомай хүсые хэрэглэлгын талаар шэнжэлгын түсэбүүд (программанууд) тушаа зүбшэл эмхидхэхэ; шухала болоод байбалнь, секциин гү, али эрдэмтэдэй Соведэй комиссиин заседанинуудые, научна юрэнхы, мүн тусхай научно-техническэ конференцинүүдые, дүй дүршэлөө халан абалсахын тула ядерна шэнжэлгын институдай гэшүүн гүрэнүүдэй мэргэжэлтэдэй зүблөө зарлаха, мүн атомай хүсые амгалан ажабайдалда хэрэглэхэ талаар научна шэнжэлгэ хэхэ асуудалаар мэргэжэлтэдые бэе бэедээ эльгээлсэлгые эмхидхэдэг байха; атомай хүсые амгалан ажабайдалда хэрэглэхын зорилгоор хэрбээ эрдэмтэдэй Соведтэ һайшаагдаад байбалнь, зарим научна асуудалнуудаар бэлэн болгогдоһон түсэбүүдые институдай гэшүүн гүрэнүүдэй бүрин эрхэтэ түлөөлэгшэдэй зүблөөнэй баталалгада табиха; научна зарим асуудалнуудые даб дээрэ хаража үзэхыень Соведэй саг зуурын комисси гү, али саг үргэлжын секци бии болгохо».

Энэ зүблөөн Дубнада ноябриин 26-һаа ноябриин 28 болотор болоо.

(ТАСС).

ТИРАЖ ЭХИЛЭЭ!

СВЕРДЛОВСК, ноябриин 30. (ТАСС). Мүнөөдэр Свердловск городто дүрбэдэхеэ гаргагдаһан шүүбэритэ лотерейн тираж эхилбэ. Верх-Исетиин металлургнуудай заводой Культурын ордон соо тираж үнгэргэгдэнэ. Тэндэ хүн зон олоороо сугларaa. Ордон соо орожо шадаагүй хүнүүд, завод шадарай талмай дээрэ сугларaад, тиражай ябасые радиогоор шагнажа байба.

— Түрүүшын шүүбэри «Зоркий» фотоаппарат 113-дахи номерой 88937 сериин биледтэ бууба,—гэжэ тираж үнгэргэхэ комиссиин түрүүлэгшэ, Свердловско горгүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо С. А. Любимов соносхобо.

...Тиражай мөөрэнүүд дахин дахин эрьелдэнэ. Үхибүүдэй № 7 байшанда хүмүүжүүлэгдэжэ байһан бишыханууд хүүгэд биледүүдэй шэнэ шэнэ номернууд болон серинүүдэй тоое һугалан абажа гаргана. 111-дэхи номертой, 82121 сериин билет хубсаһа угаадаг машина, 92 номертой, 95340 сериин билет—ковёр, 148 номертой 95099 сериин билет нэгэ байратай хабсаргагдадаг гэр шүүбэ.

Тираж дүрбэн үдэрэй туршада үргэлжэлхэ юм.

(ТАСС).

Албан арадта Н. С. Хрущевой, К. Е. Ворошиловай эльгээһэн амаршалгын бэшэг

Албаниин Ажалай партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь Энвер Ходжа, НРА-й Арадай Суглаанай Президиумэй Түрүүлэгшэ Хаджи Лешидэ, НРА-гэй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Мехмет Шеху гэгшэд- Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. Е. Ворошиловто ноябриин 28-да амаршалгын бэшэг эльгээгээ. Национальна һайндэртэйнь—фашистска эзэмдэгшэдһээ Албаниин сүлөөлэгдэһөөр 15 жэлэй ойтой дашарамдуулан албан арадые тэдэнэр үнэн зүрхэнһөө амаршалһан байна.

Социалистическэ байгуулалтадаа, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангахын түлөө тэмсэлдээ саашанхи амжалта туйлахыень Албаниин Ажалай партида, бүхы албан арадта, манай хүндэтэ ханинар таанадта өөһэдтэтнай Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитет, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет үнэн зүрхэнһөө хүсэнэ гэжэ бэшэг соо хэлэгдэнэ.

***

Албаниин Арадай Республикын национальна һайндэртэй дашарамдуулан НРА-гэй Гадаадын хэрэгүүдэй министр Бехар Штюлада СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко амаршалгын телеграмма эльгээгээ.

(ТАСС).

МОСКВАДА— „Хёлго мүрэн харьялна"

Декадын 3—4-дэхи үдэр

Союзуудай байшангай Колонно зал соо Бурядай уран зохёолшодой болон Москвагай ажалшадтай баясхаланта уулзалга—декадын уран зохёолой хубиие нээлгэ болоо. Тэрэ уулзалга бурят арадай соёл культурын һайндэр байхаһаа гадна, мүн ниислэл хотын ажалшадай баһал ехэ һайндэрынь болоһон байна. Уран, хурса гуурһата прозаик, поэт, драматург, шүүмжэлэгшэ нүхэдөө амаршалхаяа совет ороной элитэ уран зохёолшод тэндэ сугларaa. РСФСР-эй уран зохёолшодой правлениин түрүүлэгшэ Л. Соболев энэ уулзалга нээгээ.

—Агууехэ Октябриин илан мандаһанай һүүлээр мүндэлһэн бурят уран зохёол алдарта замаар урагшаа дабшажа, мүнөө олонациональна совет уран зохёолой таһаршагүй хубинь болоо,—гэжэ нүхэр Соболев тэмдэглээ.

Тэрэ үдэшэ Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Д. Цыремпилон үгэ хэлэхэ зуураа, Совет засагай жэлнүүдтэ Бурят орон дотор 3500 ондо ондоо нэрэтэй номууд хамтадаа 13 миллионһоо үлүү хэһэгээр хэблэгдэһэн байна. Энэ ехэ амжалта ленинскэ национальна политикын ашаар, имагтал Совет гүрэнэй эрхэ байдалда туйлагдаа гээшэ. Манай ороной аха дүү арадуудай, түбхын түрүүндэ агууехэород арадай айхабтар ехээр туһалһанай ашаар бидэ иимэ ехэ амжалта туйлаабди гэжэ тэмдэглээ.

Бурядай уран зохёолшод Ц. Балмаев, Н. Дамдинов, Д. Жалсараев, Д. Мадасон, Ч. Цыдендамбаев, Ч. Намжилов болон бусад өөһэдынгөө зохёолнуудые энэ уулзалган дээрэ уншаа.

Һүүлээрнь ехэ концерт болоо.

***

Ноябриин 30-да РСФСР-эй уран зохёолшодой Союзда Бурядай уран зохёолшодой номуудые зүбшэн хэлсэлгэ болоо.

Бурядай уран зохёолой хүгжэлтын зам тушаа тодорхойлон хөөрэхэ зуураа, уран зохёолшо Н. Балдано иигэжэ хэлээ:

— Манай уран зохёол бурят арадайнгаа ажабайдалые шата шатаарнь үргэнөөр харуулһан байха. Революциин урда тээхи Бурят ороной ажабайдал, Х. Намсараевай «Үүрэй толон», Ч. Цыдендамбаевай «Банзарай хүбүүн Доржо», Д. Батожабайн «Төөригдэһэн хуби заяан» гэжэ романууд дотор тон тодоор, уран хурсаар зураглан харуулагданхай. Һүүлэй арбан жэлэй туршада Бурядай уран зохёолшод 10 роман, 10 повесть бэшээ. Өөрынгөө үе сагые харуулһан томо зохёолнуудай дунда колхозой ажалшадай ажабайдал харуулһан «Хёлго мүрэн харьялна» гэжэ Б. Мунгоновой роман бии. М. Степановай «Байгалай домог» гэһэн зохёол загаһашадай баатарлиг ажал харуулна.

Зүбшэн хэлсэлгэ дээрэ үгэ хэлэһэн уран зохёолшод А. Караваева, М. Прилежаева гэгшэд Б. Мунгоновой бэлигтэй уран зохёолшо байһаниие, тэрэнэй һонирхолтойгоор, ямаршье ядабаригүйгөөр удхалан бэшэдэгые, романайнь гражданска халуун ольһотойе онсолон тэмдэглээ. Уран зохёолшо Ю. Нагибин иигэжэ хэлээ:

—Ч. Цыдендамбаевай рассказуудай суглуулбари—ехэ һонирхолтой ном. Уран зохёолшо өөрын түхэл маягтайгаар, хэнһээшье ондоогоор бэшэдэг байна. Би Ч. Цыдендамбаевай дүршэл шадабари халан абадагби. Уран зохёолшо геройнуудайнгаа хэрэг үйлэ, абари зан угаа гүнзэгы удхатайгаар зураглан харуулдаг байгаа юм.

А. Макаров, Е. Пермитин гэгшэд П. Малакшиновай «Багша» гэһэн роман тушаа тогтожо хэлээ. Тэдэнэр нүхэр Малакшиновай роман соо арадайнгаа түүхэ гүнзэгыгөөр мэдэнгүй, хүнгэн мүрөөр бэшэһэн ушаралнууд тохёолдоно гэжэ хэлээ.

Зүбшэн хэлсэлгэдэ П. Скосырев, А. Дугарнимаев, Д. Нагишкин болон бусад хабаадалсаа.

Сэбэр тунгалаг сэдьхэлэй гэршэ

Бурят арадай түрэл хизаартаа инаг дуратай, өөһэд хоорондоо эбтэй эетэй, сэбэр тунгалаг сэдьхэлтэй, һүбэлгэн ухаансар, хани барисаандаа үнэн сэхэ байһаниие искусствын амжалтануудые хараха бүрэе Москвагай ажалшад улам ехээр ойлгоно.

Ноябриин 30-да Бурядай оперо, баледэй театрын табиһан «Инаг дуранай ольһондо» гэжэ балет (Ж. Батуев М. Майзель хоёрой хүгжэмтэй, либреттын авторнууд—М. Заславский, Л. Линховоин гэгшэд) үни холын байдалые харуулна. Үльгэршэн үбгэн залуушуулда иигэжэ хөөрэнэ: Һайхан басаган Сэсэг, залуу ангуушан Зоригто хоёр бэе бэедээ дурлалсаһан байгаа. Ямаршье бэрхэшээл, хаалтанууд тэдэнэй инаг дуранай ольһые мүхөөжэ шаданагүй. Тиигэжэ байтарнь, сэрэгэй түшэмэд Далюу гэдэг Сэсэг басагые, мүн хэдэн олон хүниие хулгайлжа абаашаба. Баатарлиг зоригтой басаган инаг хүбүүгээ аршалжа, дайсанай харбаһан годлидо сээжэеэ табижа үгөөд, алдалан унана. Тус баледтэ хабаалаһан артистнар Л. Сахьянова, П. Абашеев, В. Бадиев болон бусад балетнэ искусствын онол шадабари олоһон, шудалһан хүнүүд байһанаа Москвагай ажалшадта дахин харуулаа.

Тэрэ үдэр зоримгой, хүхюутэй, һүбэлгэн ухаатай Будамшуу наада харагшадые дахин баярлуулаа.

Ноябриин 30-да бурят искусство, уран зохёолой декадада хабаадагшад «Трехгорная мануфактура» гэжэ комбинадай бүд нэхэлгын фабрика ошоһон байна.

СССР-эй арадай артист, Ленинэй орденто Бурядай оперо, баледэй театрын ахалагша режиссер Г. Цыдынжапов амаршалгын үгэ хэлэхэ зуураа, Совет засагай жэлнүүдтэ манай Бурят орон баян дэлгэр байдалтай, түрүү промышленностьтай, хүгжэнги хүдөө ажахытай республика болоо. Удхаараа социалистическэ, түхэл маягаараа национальна үндэһэн соёл культурамнай үзэгдөөгүй хурданаар һалбаран хүгжөө гэжэ хэлээ.

РСФСР-эй габьяата артистнар Н. Петрова, Л. Линховоин гэгшэдэй бурят арадай дуунуудые дуулахадань, бүд нэхэгшэд айхабтар ехээр һайшаагаа. Бурядай АССР-эй габьяата артистнар В. Лыгденова, С. Барцева, Е. Егоров, оперын дуушан А. Седов болон Бурядай дуу, хатарай ансамблиин артистнар концертдэ хабаадалсаа.

Бүд нэхэлгын фабрикын партийна бюрогой секретарь Л. Рудых Бурядай искусствын түлөөлэгшэдые амаршалаа.

«Арюун гоохон Ангар дүүхэй» гэжэ балет Москвагай ажалшадай, искусствын мэргэжэлтэдэй үндэр сэгнэлтэдэ хүртөө. Энэ балетород, бурят арадуудай үни холоһоо хойшо хани барисаатай байһаниие харуулһан онтохоной аялгаар бэшэгдэһэн либреттотэй. Хүгжэмыньород бурят хоёр композиторай найруулһан, хатарынь мүн лэород, бурят мэргэжэлтэдэй хамтадаа тааруулһан байха юм.

Зураг дээрэ: РСФСР-эй габьяата артистка **Л. Сахьянова**, Бурядай АССР-эй габьяата артист **П. Абашеев** гэгшэд СССР-эй арадай артист И. Моисеевэй найруулан табиһан адажио хатаржа байна. **С. Доржиевай** фото.

Зураг дээрэ: Бурядай АССР-эй арадай артист **Б. Балданов** концерт дээрэ дуулажа байна.

С. Доржиевай фото.

Студентнэр— „Сур харбаан дээрэ"

Бурядай дуу, хатарай ансамблиин артистнар Ломоносовой нэрэмжэтэ университедтэ һуража байһан арадай демократиин оронуудай студентнэртэ концерт харуулаа. Студентнэрэй клубай сценэ дээрэ Эхэ ороноо, Коммунистическэ партяа, арадуудай хани барисаа магтаһан омогтой хүхюун дуунууд зэдэлээ. Республикын габьяата артистнар Ч. Шанюшкина, М. Чайванэ гэгшэдэй, Б. Балдаковой хүгжэмтэ лирическэ дуу дуулахадань, студентнэр ехээр һонирхоо, һайшаагаа.

СССР-эй арадуудай, арадай демократиин оронуудай хэдэн олон дуу артистнар тэндэ дуулаа.

«Сур харбаан» гэжэ бурят арадай хатар, «Колхозой хатарай сюитэ» хаража, студентнэр хэлэшэгүй баярлаа. Энэ үдэшэ концерт хараһан залуушуул урдань гээгдэнги заха хизаар байһан, социалистическэ культурын орьёл өөдэ тэгүүлэн дабшаһан бурят арадай культурын хүгжэлтые, Совет орон доторхи арадуудай хоорондохи бата хани барисаае хараа гээшэл.

Искусствын хүдэлмэрилэгшэдэй Түб байшанда Бурядай артистнар Москвагай артистнартай хани халуунаар уулзаа. Аха дүү арадайнгаа эльгээһэн нүхэдые угтахаяа ниислэл хотын мэдээжэ артистнар, уран зураашад, хүгжэмшэд уулзалгада ерээ. Тэдэнэй зүгһөө үгэ хэлэһэн РСФСР-эй арадай артистка И. Яунзем айлшадаа түрүүшын амжалтаарнь халуунаар амаршалаа. Бурядай АССР-эй габьяата артистка М. Чайванэ Москвагай ажалшадые, артистнарые болон искусствын бусад хүдэлмэрилэгшэдые амаршалжа, үгэ хэлээ.

—Манай искусство Агууехэ Октябриин ашаар урган һалбараа. Совет арадуудай бултанайнь аха —ород арадай үнэн сэхэ туһаламжаар өөрын үндэһэн искусствотай болообди. Бидэнэр өөһэдынгөө амжалта харуулхаһаа гадна, таанадай, аха нүхэдэй заабари, һургаал абахаяа ерээбди,—гэжэ М. Чайванэ хэлээ.

Удаань ехэ концерт болоо. СССР-эй арадай артист И. Моисеевэй найруулан табиһан «Хатар магтаал» гэжэ танец бүгэдын һайшаалда хүртөө. Бурядай артистнарород, бурят дуунуудые тэндэ дуулаа.

***

Бурядай зураглан харуулха искусствын выставкэдэ хэдэн зуугаад һонирхолтой зурагууд, скульптуранууд, арадай гар урлалай зүйлнүүд табигданхай. Тэдэнэй дунда уран зурааша А. Тиминэй «Хани барисаанай эхин» гэжэ тоһон зураг онсо шалгарна. Тэрэ зураг бурядуудай эгээл түрүүн ородуудые өөһэдынгөө газар дээрэ хани халуунаар угтаһан тухай хөөрэжэ үгэнэ.

Залуу уран зураашад Д. Дугаров, А. Башуров, Г. Баженов гэгшэд мүнөөнэй баян дэлгэр байдалые, арад зонойнгоо баатарлиг ажалые зураглана.

Бурядай үнинэй мэдээжэ уран зураашад Ц. Сампиловай, Г. Павловай, Р. Мэрдыгеевэй зурагууд выставкэ харагшадай анхарал буляана.

(ТАСС).

Сүлөөлгүй хэбэртэй аад...

☆

Заиграйн партийна конференциhээ

☆ ☆

Сүлөөлгүйл ажаллажа, юумэ хэжэл байhан хэбэртэй аад, үнэндөө өөдтэй юумэ бүтээдэггүй, урагшаа дабшахын орондо нэгэл дороо байдаг гү, али улам уруугаа орожо байдаг хүнүүдые Никита Сергеевич Хрущев «сүлөөгүй залхуулууд» гэжэ нэрлээ hэн. Нүхэр Хрущевой хэлэhэн эдэ үгэнүүдые Заиграйн аймагай партийна, советскэ органуудай, предприяти болон колхозуудай зарим хүтэлбэрилэгшэдтэ hануулхада үлүү болохогүй ха. Юундэб гэхэдэ, энэ аймагайхид долоон жэлэй түрүүшын жэлдэ урдаа ехэ зорилгонуудые табиhан, hайн hайн уялгануудые абаhан аад, үгэдөө хүрэнэгүй, хөөрэлдэхэ, шиидхэхэ, зүблэхэ зүбшэхэнь ехэшье hаа, энэ тэхээр хэhэн, бүтээhэн юумэнь харагданагүй.

Долоон жэлэй түрүүшын жэлдэ аймагай колхозууд хүдөө ажахыгаа, илангаяа мал ажалаа хүгжөөлгөөр ехэ уялгануудые абаhан юм. Теэд тэдэ уялгануудынь мүнөө бирагүйгөөр дүүргэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, гүрэндэ hүшье, мяхашье, ноohoшье худалдаха уялга таhалдуулагдажа байна. Социалистическэ уялгын ёhoop мүнөө жэл гүрэндэ 33 мянган центнер hүн, 14 мянга гаран центнер мяхан худалдагдаха ёhотой аад, мүнөө оройдоол 20-ёод мянган центнер hүн, 8 мянга гаран центнер мяхан худалдагдаад байна. Малай тоо толгой олошоруулха талааршье абтаhан уялга холо дүүргэгдэнэгүй. Эбэртэ бодо мал олошоруулха түсэб—88, тэрэ тоодо үнеэдые—79, хонидые —83 процент дүүргэгдээд байна. Малай олоороо hубайрдаг, шэнэ түлэй гарзалдаг байhанhаа боложо, 100 эхэ мал бүриhөө оройдоол 50 тугал, 47 хурьган, эхэ гахай бүриhөө 5,4 поршоонхо абтаhан байна. Илангаяа «Гигант», Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозуудта түл муугаар абтана.

Бүхыдөө промышленна продукци гаргаха 10 hарын түсэб дүүргэгдэбэшье, гээгдэжэ ябадаг, түсэб уялгануудаа дүүргэдэггүй, техническэ дэбжэлтэ түйладаггүй предприятинууд олон. Илангаяа Хандагатайн, Баруун Тарбагатайн, Хэжын леспромхозууд, Онохойн барилга-хабсаралгын управлени болон бусад предприятинууд абаhан уялгаяа дүүргэнэгүй.

Эдэ бүхы дутуу дунданууд тухай, шиидхэгдээгүй асуудалнууд тухай hая болоhон партийна конференци дээрэ шанга хөөрэлдөөн болобо. Партиин айкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **Петров** тоосоото элидхэл хээ. Элидхэлшэнье, үгэ хэлэhэн хүнүүдшье ажал хүдэлмэриингөө байhан дутуу дунданууды, алдуу эндүүнүүдые зоримгойгоор элирүүлээ.

Энэ аймагта хүдөө ажахын, илангаяа мал ажалай hулаар хүгжэдэг, урданайнгаа гээгдэлhээ гарадаггүй байhанайнь гол шалтагаанууд юуб гэхэдэ, хэдэ хэдэн үндэhэн шухала асуудалнууд шиидхэгдэдэггүй, малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхын түлөө ёhотой тэмсэл дэлгэрүүлэгдэдэггүй байна.

— Аймагай хүдөө ажахые хүгжөөхэ, илангаяа малай ашаг шэмэ абалгые 2—3 дахин дээшэлүүлхэ тухай нилээд хөөрэлдэдэг, hайн hайн шиидхэбэри абадаг гээшэбди, —гэжэ делегат нүхэр **Баданов** хэлэбэ.—Теэд хэлсэhэн, зүбшэhэндөө хүрэгдэнэгүй. Энээнэй шалтагаан юуб гэхэдэ, хэлсэхынь хэлсээд, бодото эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулнагүйбди. Ажахынгаа шухала шухала hалбаринуудта партиин айком анхаралаа хандуулнагүй гэхын аргагүй. Яhалашье суглаа, зүблөөнүүд болодог, ажаллаха сүлөөгөө алдатарнай дуудадаг, гашай буулгадаг гээшэ. Теэд КПСС-эй айкомой хүдэлмэрилэгшэд хэды сүлөөгүй ажаллажа байhан хэбэртэй байдагшье hаа, баталан абаhан шиидхэбэринүүдэйнгээ дүүргэлтые хинан шалгадаггүй, хүнүүдэй урда шанга эрилтэ табидаггүй, эмхидхэлэй бодото хүдэлмэри ябуулдаггүй байна. Тиихэдэ колхозуудые шадамар бэрхэ, эрдэмтэй, мэргэжэлтэй бригадирнуудтай, фермэ даагшанартай, механигуудтай болгохо асуудал шиидхэгдэнэгүй.

Колхозуудай дундуур тушаалтай хүтэлбэрилэгшэдые шэлэн олохо, хубаарилан табиха шухала асуудалда партиин айкомой анхаралаа хандуулдаггүй байhан тухай бусадшье делегадууд хэлэhэн байна.

— Хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдые шэлэн олохо, хубаарилан табиха тухай хэлсэдэг болоhоор үнинэйбди. Теэд хубилалта болоогүй,—гэжэ «Коммунизм» колхозой түрүүлэгшэ нүхэр **Дубкова** хэлээ.— Манай колхоздо 11 трактор, 8 комбайн болон бусад техникэ бии. Теэд механигые оложо ядашанхайбди. Манай аймагта промышленна предприятинууд олон бии, инженер, механигуудшье яhала байха. Тэдэнэй дунда колхоздошье ошожо хүдэлхэ дуратай хүнүүд олдохо ёhотой. Теэд иимэ хүнүүдые олохо, колхозуудые hайн механигуудтай болгохо гэжэ партиин айком оролдоногүй. Тиихэдэ бидэнэр үнинэй зоотехнигүйбди. Харин тиихэдэ манай аймагай Үнэгэтэй тосхондо дээдэ, дунда эрдэмтэй 5 зоотехник сугларшанхай байдаг. Энэ баримта дээрэhээ харахада, мэргэжэлтэдые зүбөөр хубаарилан табиха асуудалда партиин айком анхаралаа огто табинагүй.

Малай тоо толгойн удаанаар олошордогойнь гол шалтагаан юуб гэхэдэ, эхэ мал олоор hубайрна. Эгээл энээн дээрэhээ боложо колхозууд жэлдээ хэдэн мянган түл дутуу абадаг байна бшуу.

— Малые искусственнаар үрэжүүлхэ хэрэгтэ партийна, советскэ органуудшье, колхозуудай правлени болон партийна эхин организацинуудшье зохихо анхарал хандуулнагүй. Эгээл энэ ушарhаа эхэ малнууд хайша хэрэгээр, муугаар ороондо оруулагдана. Энэ шухала хүдэлмэриие эмхитэй, гуримтай болгохо сагнай тулаа,—гэжэ делегат нүхэр **Левченко** хэлээ.

Зоной дунда ойлгуулламжын хүдэлмэриин муугаар ябуулагдадаг, КПСС-эй айкомой пропаганда, агитациин таhагай hулаар хүдэлмэрилдэг тухай шанга шүүмжэлэл гараа. Энэ шухала хүдэлмэриие партиин айком бодотоор эмхидхэхэ тушаа хэмжээ абанагүй, ойлгуулламжын хүдэлмэри халирхайгаар хүтэлбэрилнэ.

Тэжээлэй шухала ургамал болохо кукурузада саашадаа онсо анхаралаа хандуулха хэрэгтэй байhан тухай конференци дээрэ горьтой хөөрэлдөөн болобо. Аймгүйсэдкомой хүдөө ажахын инспекциин главна агроном нүхэр **Метляев** иигэжэ хэлээ:

— Манай республика соо зарим колхозуудай гектар бүриhөө 300—400 центнер, зарим багашаг талмайнууд дээрэhээ мянгаад центнер ногоон эшэ набша хуряажа байхадань, бидэнэр кукурузынгаа га бүхэнhөө оройдоол 50—60 центнер ургаса хуряанабди. Энээнэймнай нэгэ гол шалтагаан юуб гэхэдэ, газараа элдэхыень элдээд, үрэhээ таряад, харин ургажа байха үедэнь харууhа хэнгүй орхижорхидог байнабди. Хуурай, мүртэйгөөр үтэгжүүлэгдээгүй газарта үрэhэ булажархихада мүртэй ургаса юун гарахаб?

Орон доторoo коммунизм үргэн далайсатайгаар байгуулжа захалhан мүнөө сагта хүнүүдые коммунизмын үзэл сурталаар хүмүүжүүлхэ шухала байhан тухай олон делегадууд хэлэбэ.

КПСС-эй ЦК-гэй июниин Пленумэй hүүлээршье, аймагайнгаа промышленностиие КПСС-эй айкомой hулаар хүтэлбэрилдэг; предприятинуудай партийна эхин организацинуудта бодото туhаламжа үзүүлдэггүй байhан тухайнь нүхэд **Афанасьев, Савкин, Рылов, Самисов, Бибиков, Петров** болон бусад шангаар шүүмжэлээ.

Саашадаа ажахыгаа тодорхойгоор хүтэлбэрилдэг боложо, промышленность болон хүдөө ажахыгаа түргэнөөр хүгжөөхэ тухай шиидхэбэри абтаа.

⁂

Эмхидхэлэй пленум боложо, КПСС-эй айкомой нэгэдэхи секретаряар нүхэр **Ф. Ф. Петров,** хоёрдохёор — **А. С. Дейнеко,** секретаряар—**И. Г. Тулохонов** hунгагдаба.

Д. Цыренжапов.

Ажалшадай эрилтые мартахагүй

Һая 834-дэхи барилга-хабсаралгын поездын профсоюзай тоосоото hунгуулиин конференци болобо. Постройкомой жэл соо хэhэн хүдэлмэри тухай комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр Домошонкин тоосоото элидхэл хээ. Барилга-хабсаралгын поезд түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэжэ байдаг. Мүнөө жэлэй 10 hарын түсэб 104,1 процент дүүргэгдэhэн байна.

Эдэ амжалтануудта профсоюзай организациин үүргэ ехэ. Тиибэшье гансал ажал хүдэлмэриин асуудалнуудаар hамаараад, постройком хүдэлмэришэдэй ажаhуудалай эрилтэнүүдтэ анхаралаа табидаггүй байгаа гэжэ конференци дээрэ шанга шүүмжэлэл гараа.

— Һүүлэй үедэ постройкомнай ядахадаа шэнэ байрануудые хубаарилалсахаяашье болишоо,—гэжэ нүхэд Кравцова, Андрейкина гэгшэд шүүмжэлбэ.

Мүн хүдэлмэришэдэй ажаллажа байhан газарта бусалhан уhа байлгаха, газаа хүйтэндэ ажаллажа байhан хүнүүдэй орожо дулаасаха гэр бариха тушаа хэмжээн абтанагүй.

С. Капустин.

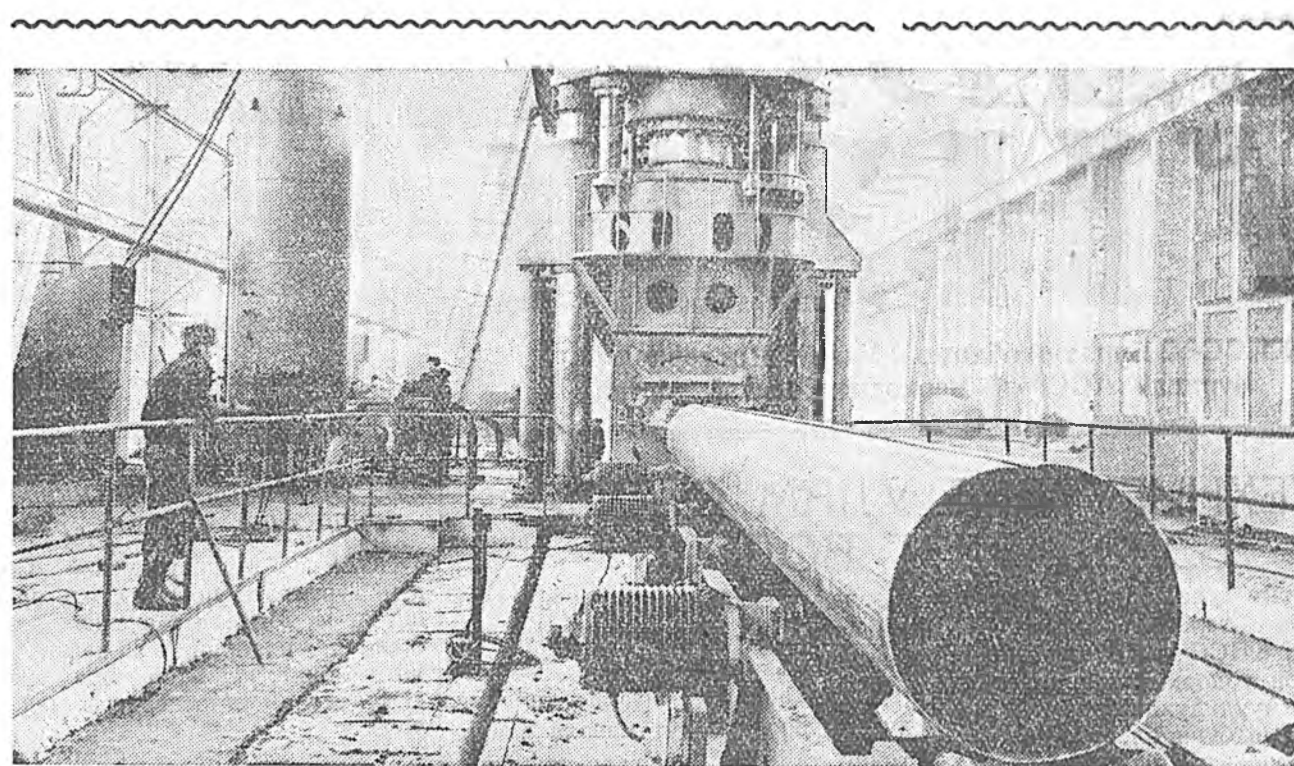

Челябинск. Соргонуудые бүтээдэг заводто электрын хүсөөр соргонуудые гагнадаг цехын турбадахи ээлжээн Агуухэ Октябриин 42 жэлэй ойн урдуур ашаглалгада үгтэhэн байгаа. Газ дамжуулхада хэрэглэгдэдэг томо соргонууд эндэ бүтээгдэдэг юм. **Зураг дээрэ:** соргонуудые эсэслэн хэблэжэ гаргадаг хүсэтэ пресс.

ТАСС-эй фотохронико.

КУКУРУЗАШАД ШАНДА ХҮРТЭБЭ

Республикымнай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд энэ жэл кукурузын баян ургаса хуряажа, улам үдэжэ байгаа адуу малдаа шэмэтэ тэжээл ехээр бэлдэбэ.

Аймгүйсэдкомуудай хүдөө ажахын инспекциин зуушалгаар эрхим кукурузашад Бурядай АССР-эй Хүдөө ажахын министерствын Хүндэлэлэй грамотоор шагнагдаhан байна. Шагнагдагшадай тоодо ороhон Кударын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн Н. Дампилов 100 гектарай га бүриhөө 1025 центнер ургаса хуряан абаа.

Энэ аймагай Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн Б. Б. Галданов мүн лэ hайн ургаса хуряаhан байна.

Кударын аймагай «Путь к коммунизму» колхозой гэшүүн В. П. Жарников, Сэлэнгын совхозой хүдэлмэришэн Д. М. Бадмажапов, Сэлэнгын аймагай «Эрдэм» колхозой гэшүүн Ф. Д . Шагжнев болон бусад, хамта 40 хүн грамотануудта, үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдаа.

Сэлэнгын совхозой нүхэр Ераскиин даадаг звеногой 7 гэшүүд кукурузын ногоон эшэ набшаhа ехээр хуряаhанайнгаа түлөө амаралтын байшанда ошохо путевкоор шагнагдаа.

В. Шнайдер.

Олзо доходынь 5 дахин дээшэлээ

Курумканай Сталинай нэрэмжэтэ колхоз 5—6 жэлэй саада тээ аймаг соогоо гээгдэнги колхоз гэжэ тоологдодог hэн. Мүнөө тус колхозой ажахы жэл бүри хүгжэжэ байнхай. Байгша оной арбан hарын туршада түйлаhан амжалта, олзо доходынь хаража үзэхэдэ 1953 онойхиhоо таба дахин дээшэлhэн болоно.

Е. Цыренова.

Техническэ дэбжэлтын түлөө түмэр замшадай тэмсэл

Промышленность, барилга, транспорт, хүдөө ажахыдахи хүндэ гар ажалые усадхаха гээшэ үйлэдбэреэ үргэлжэ дээрэнь оньhожоруулха хойшолуулашагүй шухала хэрэг болоно

Үйлэдбэри дээрэ техническэ дэбжэлтэ түйлаха гээшэ промышленна предприяти бүхэнэй шухала зорилго болонхой. Партиин Центральна Комитедэй июниин Пленумэй шиидхэбэринүүдые дүүргэн, түмэр замай Улан-Удын отделениин хүдэлмэришэд ехэ хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлжэ эхилэнхэй. Отделениин түмэр замаар хүндэ ашаатай поездын ябадаг болоhоор локомотивай паркын түхеэрэлгэнүүд шэнэдхэн хубилгагдажа эхилээ.

Түмэр замай хуушанай рельснүүд шэнэ түхэлэй үргэн рельснүүдээр hэлгэгдээ. Отделениин олонхи участогууд автоблокировкотой. автомат сигнализацитай болонхой. Аянда ябаhан поездтой радиохарилсаан улам үргэнөөр хэрэглэгдэжэ байна.

Һүүлэй үедэ ашаа ехээр тээдэг тусхай вагонууд олоор хэрэглэгдэнэ. Вагон бүхэндэ автотормоз табигдана. Республикымнай түмэр замай паровозно, вагонно депонууд, дистанцинууд бүтээсэ ехэтэй механизмуудаар хангагдажа эхилhээр үнинэй.

Техническэ зэбсэгжэлгын энэ мэтээр hайжаржа байhан дээрэhээ түмэр замшаднай арадай ажахын хэрэгсэлэй ашаатай поезднуудые графигhаань гээгдүүлэнгүй, саг болзор соонь ябуулдаг болоо.

Партиин ЦК-гэй июниин Пленумhээ хойшо үнгэрhэн саг соо республикымнай түмэр замай предприятинуудай хүдэлмэришэд, илангаяа инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд уралан нарижуулгын хүдэлмэридэ эдэбхи ехэтэйгээр хабаадалсана. Үйлэдбэри дээрэ ажалай түрүү дүй дүршэл үргэнөөр хэрэглэгдэдэг болоо.

Түмэр замшад хамта дээрээ уралан нарижуулгын 185 дурадхал оруулжа, тэдэнэйнгээ 144-ынь үйлэдбэридөө нэбтэрүүлээд, 500 мянганhаа дээшэ түхэриг арьбалха аргатай болоhон байна. Улан-Удэ станциин паровозно деподо ажал ехэтэй хүдэлмэри оньhожоруулха, хуушарhан станок болон, бусад түхеэрэлгэнүүдые шэнэдхэн хубилгажа, бүтээсыень дээшэлүүлхын тула горьтой хүдэлмэри хээ. Депогой электроцехын мастер А. Яковшин, бригадир В. Коктышев гэгшэд заhабариhа ороhон паровозые задалхада, хүндэ шэгнүүртэй ехэ узелнуудые hалгаан абахада хэрэглэгдэдэг түхеэрэлгэ зохёоhон байна. Түмэр замай предприятинууд КПСС-эй ЦК-гэй июниин Пленумэй болоhонhоо хойшо уралан нарижуулагшадай тоо нилээд олошороо. Энээниие иимэ тоо, баримтаар гэршэлэн харуулхада болохо байна. Байгша оной түрүүшын хахад жэл соо 78 мянган түхэригэй арьбалалта үгэхэ дурадхал оруулагдаhан байгаа hаа, партиин ЦК-гэй тэрэ Пленумhээ хойшонхи саг соо зуу гара мянган түхэригэй арьбалалта үгэхэ дурадхал ороо. Түрүү уралан нарижуулагшад Социалистическэ Ажалай Герой мастер Кихо, слесарьнууд Котлицкий, Русинов, мастернууд Вовк, Бальцанов, машинистнууд Степанченко, Костин болон бусад паровозно депогой хүдэлмэришэдэй дунда хэhэн, бүтээhэн ажалаараа алдар солотой болонхой.

Партиин ЦК-гэй июниин Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, hүүлэй үедэ промышленна предприятинуудта уралан нарижуулагшадай комплексно бригаданууд байгуулагдажа эхилээ. Иигэжэ бригадаараа хүдэлмэрилhэн уралан нарижуулагшад экономическэ талаараа аша үрэ ехэтэй дурадхал оруулдаг байна. Энэ үүсхэлые дэмжэhэн паровозно депогой нүхэр Калиновскиин хүтэлбэрилдэг экспериментальна бригада муу бэшээр хүдэлнэ. Тус бригадын 5 гэшүүн техническэ советтэй нягта холбоотойгоор хүдэлмэрилдэг болонхой.

Паровозно депогой хүтэлбэрилэгшэд, партийна, профсоюзна организацинууд, мүн техническэ совет уралан нарижуулгын хүдэлмэри хүгжөөхэ зорилгоор октябриин 10-haа декабриин 10 хүрэтэр уралан нарижуулгын эрхим дурадхал оруулгаар конкурс соносхоо. Уралан нарижуулагшадай түрүү коллективүүдэй хүдэлмэриhөө жэшээ абан, предприяти бүхэндэ шухала удхашанартай энэ хэрэгые hайжаруулха хэрэгтэй.

В. Заморин,
КПСС-эй обкомой промышленность, транспортын таhагай инструктор.

АГИТАТОРТА ТУҺАЛАМЖА

БАЯСАМААР ДҮНГҮҮД ҮШӨӨ ЕХЭ ХҮЛЕЭГДЭНЭ

Манай гүрэнэй дээдын засаг түрэ—СССР-эй Верховно Соведэй hаяшаг үнгэрhэн сесси дээрэ 1960 ондо СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ түсэб тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдээ. Энээнэй гол удхые агитатор бүхэн олониитэ ажалшадта ойлгуулха ёhотой. Энэ асуудалаар иимэрхүү гол тоо, баримта харуулбал зохистой гэжэ hанагдана.

Шэнэ долоон жэлэй түрүүшын 1959 он соо совет арад ажахынгаа бүхы hалбарида шэн зоригтойгоор хүдэлбэ. Үнэхөөрөө үргэн далайсатай «добтолго» болоо гэжэ нэрлэмээр. Партиин XXI съездын шиидхэбэринүүдые совет арад бодотоор бэелүүлжэ эхилбэ.

Шэн зоригтойгоор хүдэлhэнэй ашаар манай ороной ажалшад энэ жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэжэ байна. Түсэбөөр хараалагдаhанда орходоо промышленностьмнай ехэ продукци гаргаа. Хэрбээ промышленна продукци гаргалга 7,7 процент ургахаар хараалагдаа hаа, **10—12 процентээр** ургаха гэжэ хүлеэгдэнэ. Манай ороной промышленность энэ жэлэй түсэбые 4 процентээр үлүүлэн дүүргэхэ байха. Ондоогоор хэлэхэдэ, энэмнай **40—50 миллиард** түхэригэй продукци түсэбhөө гадуур гаргаха болоно. Мүн манайшье республикын, тэрэ тоодо Улан-Удэ городой промышленность энэ жэлэйнгээ түсэбые үлүүлэн дүүргэхэ юм. Мүнөө жэлэй 10 hарын турша соо Улан-Удэ городой промышленна предприятинууд 84 **миллион түхэригэй** продукци түсэбhөө гадуур гаргаба.

Энэ жэлдэ мүн хүдөө ажахыдашье ехэ амжалта түйлагдаба. Манай ороной хэдэ хэдэн районуудта энэ зундаа гандуу байбашье hаань, шэнэ газар элдүүрилэн ашаглахын урда тээхи эгээл ургасатай жэлэйхиhээ ехэ тарян мүнөө жэлдэ хуряагдаба. 1949—1953 онуудта дунда зэргээр жэл соо хуряаhанhаа **825 миллион пүүд ороохо тарян** манай орон ехээр абаа гэжэ байгша оной ноябриин 1-нэй мэдээгээр элирбэ. Мүнөө жэлэй тарянай ургаса манай гүрэнэй эрилтые сүм хангаха байна. Мүн манай республикын колхоз, совхозуудшье баян ургаса хуряаба. 3,4 миллион пүүд тарян гүрэндэ худалдаха түсэбтэй байhан аад, **6 миллион пүүд тарян** худалдаба. Республикымнай колхоз, совхозууд мяха, ноoho, үндэгэ, хартаабха, огородой эдеэ гүрэндэ худалдаха түсэбөө сүм дүүргээ. Манай ороной, тэрэ тоодо Бурят ороной ажалшадай шэн зоригтойгоор хүдэлhэнэй ашаар эдэ бүгэдэ амжалта түйлагдаа юм. Социалистическэ экономикын жэшээгүй булюу hайн байhые энэ баримта үшөө дахин гэршэлжэ үгэнэ.

Долоон жэлэй түрүүшын 1959 оной түсэб амжалтатайгаар дүүргэхэтээ хамта бии байhан арга боломжоёо элирүүлээд, 1960 ондо хараалагдаhанhаа үшөө ехэ даабари дүүргэжэ боломоор гэжэ элирбэ. Жэшээнь, долоон жэлэй түрүүшын хоёр жэл соо 1958 онойхитой сасуулбал промышленна продукциин хэмжээн 18 процентээр ургахаар хараалагдаhан hаа, **1960 ондо 20 процентээр** ургаха юм. Промышленна үйлэдбэреэр түрүүшын хоёр жэлэй түсэб 100 миллиард түхэриг хараатайгаар үлүүлэн дүүргэгдэхэ.

Капитализмтай амгалан ёhoop мүрысэхэдөө саг алмаха гэhэн зорилгоёо совет арад амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна. Долоон жэлэй түрүүшын хоёр жэл соо манай орон булад хайлуулгые **10 миллион тонноор** ехэдхэхэнь. Тиихэдэнь Америка энээндэ 12 жэл хэрэглэhэн байгаа. Энэ хоёр жэл соо электрын хүсэ үйлэдбэрилгэ **56 миллиард киловатт-часаар** ехэ болохо. Америка 5 жэл соо эды шэнээн электроэнерги үйлэдбэрилhэн байгаа. Манай орондо хоёр жэл соо **31 миллион тонно** нефть абтаха, тиихэдэ Америка энэ хэрэгтэ 9 жэл гаргашалаа юм. Мүнөө жэлэй дүнгүүд, 1960 оной түсэб юу харуулнаб гэхэдэ, манай орон промышленна үйлэдбэриин хэмжээгээр капитализмын эгээл хүгжэнги гүрэн — Америкые хүсэжэ ябана, тон богонихон саг соо ахижа гарахань.

1960 оной түсэб соо шэрэм, булад, прокат үйлэдбэрилгэ горьтойгоор ехэдхэгдэхээр хараалагдана. Ерэхэ жэлдэ нефть, газ ехээр абтадаг болохо. Тиигэжэ 1960 ондо ороной бүхы түлишын **38,7 процентнь нефть, газ** болохо. Иигэжэ шулуу нүүрhэнэй орондо нефть газ хоёрые хэрэглэдэг болоhоной ашаар хэдэн миллиард мүнгэн зөөри алмагдаха болоно.

Ерэхэ жэлдэ электрын хүсэн ехээр үйлэдбэрилэн гаргагдаха. Энэ жэлэйхиhээ **11,2 процент** ехээр абтаха гэхэ гү, али 291 миллиард киловатт-час электроэнерги абтахаар хараалагдана. Илангаяа хүдөө ажахыда электрын хүсэн ехээр хэрэглэгдэхэ гэжэ онсо тэмдэглэмээр.

Партиин ЦК-гэй июниин Пленумэй шиидхэбэри бэелүүлэн, ерэхэ жэлдэ шэнэ түхэлэй машина, механизмууд, түхеэрэлгэнүүд олоор бүтээн гаргагдахаар хараалагдана.

Хүнгэн, эдеэ хоолой промышленность улам хүгжөөгдэхэ, арадай хэрэглэлэй эд бараан, эдеэ хоолой зүйл ехээр гаргагдаха юм. Гансахан Россин Федераци дотор ерэхэ жэлдэ **сахарай 9 завод, мяханай 22 комбинат, hү буйлуулха 40 предприятинууд** болон бусад ашаглалгада үгтэхэ.

Мүн бэшэ hалбаринуудтал адли хүдөө ажахы саашадаа хүгжөөн дэбжээгдэхэ байна. Һүүлэй 5 жэл соо (1954—1958 онуудта) хүдөө ажахын бүхы продукци жэл бүри **8,6 процентээр** ургажа байгаа. Энээнhээ урдахи бүхы жэлнүүдтэ иимээр ургаагүй юм. Энэмнай манай партиин сэсэн мэргэн политикын ашаар, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй шэн зоригто ажалай ашаар түйлагдаhан амжалта мүн. Ерэхэ жэлдэ **9,3 миллиард пүүд** хараатай тарян абтаха ёhотой. **72 миллион тонно hүн** абтаха, энэнь хүн бүхэндэ 336 килограммаар хүртэхэ болоно. 1958 ондо Америкэдэ хүн бүхэндэ 330 килограмм hүн хүртэhэн байгаа. **10,6 миллион тонно мяхан** абтаха юм.

Харгы зам, хэлхеэ холбоое хүгжөөхэ талаар ехэ зорилго табигданхай. Москва Эрхүү хоёрой хоорондохи түмэр замые электрын хүсэндэ оруулалга дүүргүүтэй байна. Энээнтэй хамта 5 **мянган километр** утатай түмэр зам тепловозоор ябуулагдадаг болохонь. 1960 ондо бүхы ашаанай **41 процентнь** тепловоз, электровозуудаар шэрэгдэдэг болохоёо байна. Энээнэй ашаар 1959 онойхидо орходоо 13 миллион тонно шулуу нүүрhэн багаар гаргашалагдажа, 2 миллиард хараатай түхэриг алмагдаха болоно.

Ерэхэ жэлдэ капитальна барилга ехээр хэгдэхээр хараалагдаба. Капитальна барилгада **255,5 миллиард** түхэриг hомологдоо. Энээнэй 40 процентнь гэхэ гү, али 100 миллиард түхэригынь манай ороной зүүн районуудай капитальна барилгада hомологдобо.

Бии байhан арга боломжоёо бүрин хүсэдөөр хэрэглэхэ, бүхы юумэеэ арьбалха, энээнтэй хамта ниитын зөөриие hаланаар гаргашалха ябадалтай эрид тэмсэхэ ёhотой гээд, сесси дээрэ заагдаhан байгаа. Голодоhо гаргаха, түүхэй эд, материалнуудаа хайша хэрэгээр эдлэхэ ушар үзэгдэдэг байна. Жэшээнь, Улан-Удэ городой Советскэ районой предприятинууд голодоhо гаргаhанай гэмээр 214 мянга 300 түхэригэй хохидолдо ороо, тиихэдэ Октябрьска район — 206 мянган түхэригэй хохидолдо ороо юм.

Энэ асуудалаар хөөрэлдөө хэхэдээ агитатор бүхэн предприяти, колхоз, совхоз бүхэнэй ажахын дүн харуулалсан, хөөрэжэ үгөө hаань, hонирхолтой, ойлгосотой болохо hэн. Тиихэдээ агитатор ерэхэ жэлэй түсэб амжалтатайгаар бэелүүлхэ арга боломжые элирүүлэлсэхэ ёhотой.

Д. Жугдурова.

«БУРЯТ ҮНЭНДЭ» БЭШЭҺЭНЭЙ ҺҮҮЛЭЭР

„Бооцын hаалишад юундэ гээгдээб?“

Зэдын аймагай Дзержинскиин нэрэмжэтэ колхозой фермэнүүдтэ намарай hарануудта hү hаалга ехээр доошолоо гэжэ манай газетын ноябриин 17-ной номерто иимэ гаршагтайгаар толилогдоhон статья дотор хэлэгдээ hэн.

Тус аймсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Будажаповай манай редакцида мэдээсэhэнэй ёhoop, статья соо дурсагдаhан баримтанууд булта зүб байба. Тус статья hаалишадай зүблөөн дээрэ зүбшэн хэлсэгдээд, заагдаhан дутуу дунданuудые усадхаха талаар хэмжээн абтажа байна. Үнеэдые зүбөөр эдеэлүүлхэ рацион зохёогдоо, хэрэгтэй тэжээл гүүртэнүүдтэ зөөгдөө, мүн малые саг соонь уhалха, харууhалха талаар зохихо хэмжээн абтаба.

СОВЕТСКЭ БАЙГУУЛАЛТА

һунгуулиин 14-дэхи округой һунгагшад ноябриин 20-ной үдэшэлэн Ацагадай хүдөөгэй клубта олоороо суглараад, Хүрьбын сомоной Соведэй (Заиграй) депутат Ц. Р. Раднаевай тоосооe сонособо. Тэрэнэй һүүлээр хэдэн хүн үгэ хэлэжэ, һанамжа, дурадхалнуудаа оруулаа.

Нүхэр Ц. Р. Раднаев сомоной Соведтэ депутадаар үнгэрөөшэ хабар долоодохёо һунгагдаһан юм. һунгагшадайнгаа этигэл найдабариие хүсэд дүүрэн харюулхые ходо оролдожо ябадаг хүн гэжэ депутадай ажал хүдэлмэринь гэршэлжэ үгэнэ.

Депутат Раднаевай тоосоото элидхэлые, һунгагшадай хэлэһэн үгэнүүдые хуряангыгаар толилбобди.

Захяануудыетнай хүсэндэнь хүргэхэ уялгатайб

Депутат Ц. Р. РАДНАЕВАЙ тоосоото элидхэлһээ

...аалгабари, за...нуудыетнай хэр...гээр дүүргэжэ байһан тухай..., сомоной Соведэй болон өөрын... хүдэлмэри тухай Та бүгэдэ, ...гагшадайнгаа урда тоосохые ...гин уялгада тоолодогби. Таа...таяа ходо уулзажа, сомоной ...едэй, хүтэлбэрилхы дээдэ зур...нуудай гаргаһан шиидхэбэри...үдтэй танилсуулхые оролдодог... оролдохошье ёһотойб.

...нэ хабар манай Ацагадай сомо...е Хүрьбын сомонтой нэгэдүүл...һээнь хойшо долоо һара тухай ...оо. Тиихэдэ намайе сомсоведэй ...сэдхэхэ комитедэй гэшүүн бол... һунгаа һэн. Сомсоведэй, тэрэнэй ...сэдкомой хүдэлмэридэ ходо ха...дададагби. Ямар даалгабари үгтэ..., бултыень заабол дүүргэхые ...олдодог, дүүргэдэгшье байхаб. ...нституцяар хараалагдаһан бол... соо сомоной Соведэй сесси ходо ...рлагдадаг. Ажахын, культурно...аһуудалай асуудалнууд сесси ...рэ зүбшэн хэлсэгдэжэ, муу бэшэ ...идхэбэри абтадаг гэжэ хэлэхэ ...рэгтэй. Гэбэшье гаргаһан тогтоол...удаа дүүргэхын тула гүйсэдкомой ...һөө ябуулагдаха эмхидхэлэй хү...мэри һуладана. Тиимэ ушарһаа ...имдаа шиидхэбэринүүднай саар... дээрээ үлэшэдэг гээшэ.

Манай колхоздо соёл культурын ...олгоор ехэхэн хүдэлмэриин хэг...жэ байһаниие таанар өөһэдөө мэ...нэт. Энэ жэл 5 айл шэнэ гэр ба...жа оронхой, арбаад шахуу шэнэ ... баригдажа байна.

Намайе депутадта кандидат болгожо дэбжүүлхэдээшье, һүүлээрнь уулзахадаа колхозойнгоо центртэ зайн гал дары оруулха, ажал хүдэлмэреэ оньһожоруулхаар хэмжээ абахые захиһан байгаат. Аймагай эмхи зургаануудай урда энэ асуудал табигдажа, тусхай шиидхэбэри абтанхай. Тэрэнэй үндэһөөр мүнөө манай түб тосхондо электрын гал оруулха хүдэлмэри хэгдэжэ эхилээ. Бүри һаяшагаар айл болгоной гэртэ Ильичын лампануудые яларуулхын тула столбнуудай нүхэ малталсажа, бусад хүдэлмэрииень хамһалсажа, энэ хүдэлмэри шамдуулалсахыетнай уряалнаб.

Худалдаа наймаа һайжаруулха асуудалда тоосоото үе соо мүн лэ горьтой анхарал табигдаа. Үргэн хэрэглэлэй эд бараанай таһалдаха ушар үзэгдэхэеэ болинтоо.

Эндэхи колхознигууд хүдөөгэй библиотекэ, клубтай болонхой. Доторой татабариин мүнгэ зөөреэр клуб баригдаһан байха. Культурно-гэгээрэлэй эдэ гуламтануудай хүдэлмэридэ эдэбхитэд олоороо хабаадажа, хүдэлмэриинь һайжаруулха шухала. Кино харуулад гээд лэ, клубнай хүдэлмэреэ хизаарлана шахуу. Залуушуулай дундаһаа уран һайханай бүлгэм эмхидхэжэ, зүжэг наада зондоо харуулха ёһотойбди. Клубые даагша нүхэр Дашиев энээндэ һаналаа табиха бэзэ.

Минии тоосоһонтой дашарамдуулан сомоной Соведэй хүдэлмэри тухай һанамжа, дурадхалаа хэлэхыетнай гуйнаб,—гэбэ.

Сомоной Соведтэ дуулгыт

Ц. ЦЫРЕМПИЛОВЭЙ хэлэһэн үгэһөө

Республикымнай колхоз, совхозуудаар һуурин газарнуудые, хүдөө тосхонуудые болбосон түхэлтэй болгохын тула гэр байра шэнээр бариха, заһабарилха, элдэб янзын модо тариха хүдэлмэриин үргэнөөр ябуулагдажа байһые газетэнүүд ходо бэшэнэ. Теэд манай сомоной Совет энэ хэрэгтэ гол анхаралаа табинагүй. Гурбан жэлэй соёлой добтолгоор эндэмнай хэгдэжэ байһан юумэ хүсэд харагданагүй.

Ажаһуудалнай улам һайжаржа, ниитымнай ажахы түргөөр хүгжэжэ, олзо доходнай дээшэлжэ байна ха юм. Айл бүхэн газетэ, журналнуудые захижа абаха аргатай бшуу. Хотогорто һууриждаһан колхознигууд радио табихые хүлеэһээр. Зоной дунда газетэ тарааха хүдэлмэри ябуулагданагүй.

Ажалшадые коммунистическэ ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай дүүргэдэг үүргэ дээшэлүүлхэ тушаа сомоной Совет, тэрэнэй гүйсэдхэхэ комитет һаналаа хүсэд табинагүй. Библиотекэдэмнай һонин шэнэ номууд (илангаяа бурят хэлэн дээрэ) үсөөн байна. Сомоной бюджедээр һомологдоһон мүнгэн бии ха юм, тэрээниие сүм хэрэглэхэ хэмжээ абахые дурадханам.

Минии һанамжа, дурадхалнуудые сомоной Соведтэ дамжуулан дуулгыт.

Малшадай эрилтэ

Х. Б. ДАРМАЕВАЙ хэлэһэн үгэһөө

Депутат Раднаевай хэжэ байһан хүдэлмэри тухайгаа ходо тоосодогынь һайшаалтай. 1947 онһоо хойшо Цыретор Раднаевич манай зарса—депутат боложо, этигэл найдабарииемнай дүүргэнэ гээшэ. Тосхондоо электрын галтай болохо гэжэ байһандаа баяртайбди. Малай фермэ, гүүртэнүүдтэхи хүдэлмэри оньһожоруулха хэмжээ дары абахыень колхозойнгоо правленидэ дурадханабди.

Гүүртэ, отаранууд дээгүүр улаан булан, культбаза байхагүй. Малшадай ажаһуудалые улам һайжаруулха, гэр байрануудыень заһабарилха, дулаалха, шэнэ гэрнүүдые бариха асуудалнуудта колхозой правлени һаналаа дутамагаар табина. Хотогорой малшадта бани бариха хэрэгтэй байгаа. Мүн уласхоорондын асуудалнуудаар, эрдэм ухаанай агууехэ туйлалтанууд тухай лекци, хөөрэлдөөнүүд эмхидхэгдэнэгүй.

Ниитын мал һүрэгые үдхэхэ, үүлтэрыень һайжаруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ тушаа Сомсовет тэрэнэй гүйсэдком анхарал табинагүй гэхэдэ болохо. Би мал дээрэ ходо ажалладаг гээшэб. Сомгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Пахомовые энэ хабарай хараагүйб. Хаагуураа ябадаг юм.

„Янгинама хүйтэндэ юун болохоб, нүхэр Пахомов?“

В. А. ДАШИЕВАЙ хэлэһэн үгэһөө

Соёл гэгээрэлэй ...хи зургаанууд ...өөл хангалтагүйгөөр хүдэлнэ гэ... депутат Раднаев зүб тэм...лээ. Манай эндэхи хүдөөгэй биб...отекэ, клуб, амбулатори гэхэ мэ... түлеэ залһаар бага, хүнэй һуу...ар бэшэ хүйтэн байдаг. Үбэлэй ...гинама хүйтэндэ үшөө хайшаа ...лохоб (?).

Сомоной Соведэй бюджедээр ма...й хүдөөгэй клубта гэжэ гурба ...нга таран түхэриг мүнгэн харааб...гдаһан аад, мүнөө арайхан 1500 ...хэригынь абтаа. Үлэгшэ мүнгэ...инь хэзээ үгтэхэ юм? Жэл дүүрэ... дүтэлшоо. Библиотекэдэмнайшье ...нгэниинь хүсэд табигданагүй.

Шэнэ номуудые худалдажа абахаар горьтой мүнгэн хараалагдаһан байха. Теэд сомсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Пахомовто хэлэжэшье ядаабди. Байдалыемнай мэдэжэ байгаад, эрилтэдэмнай хайша хэрэгээр хандахань гайхалтай.

Доторой татабариин мүнгөөр библиотекын гэрые энэ жэлдэ үргэдхэхөөр түсэблэһэн юм. Харин мүнөө нүхэр Пахомов «мүнгэмнай һалашоо, нэгэшье сагаан үгэхэ аргагүйбди» гэнэ.

Клуб, библиотекымнай хүдэлмэридэ туһа хүргэхые гүйсэдкомой гэшүүн Раднаевта найданаб.

ЗУУ НАҺАТАЙ ЭРДЭМТЭ-БАГША

Украинын ССР. Украинын ССР-эй наукануудай габьяата ажал-ябуулагша, үнинэй профессор Борис Яковлевич Букреевэй 100 наһатай болоһые, научна болон багшын хүдэлмэри хэжэ эхилһэнһээнь хойшо 75 жэлэй ойе Т. Г. Шевченкын нэрэмжэтэ, Киевэй гүрэнэй университет тэмдэглээ. Энэ үе соо эрдэмтын 150 научна зохёол хэблэгдээ.

В. Я. Букреев хэдэн учебнигүүдые зохёогоо. Тэрээгээрнь хэдэн үеын математигууд һуража гараһан байна. Профессор өөрынгөө учебнигые гурбадахяа хэблүүлхын тулада бэлэдхэл хэжэ байнхай. Украинада математическа наука хүгжөөлгэдэ Б. Я. Букреевэй научна зохёолнууд болон учебнигүүд ехэ үүргэ дүүргээ.

Тэрэ далан жэлэй турша соо Киевэй университедтэ багшалхадаа, мэргэжэлтэдые—научна хүдэлмэрилэгшэдые олоор һургаһан, хүмүүжүүлһэн байна. Тэрэнэй олон һурагшад элитэ ехэ математигууд, эрдэмтэд, академигууд болонхой.

Зураг дээрэ: Киевскэ гүрэнэй университедэй доцентнүүд В. П. Белоусова, И. Г. Ильин өөрынгөө багша Б. Я. Букреевтэ айлшаар ерэбэ.

Багшанарай съездые угтуулан

СУУЛГЫН ДУНДА ҺУРГУУЛИДА

Мухаршэбэрэй аймагай үргэн Түгэнын адагта Суулга гэжэ нютаг бии. Тэндэхи Калининай нэрэмжэтэ колхозой ажахы түргөөр хүгжэнэ, олзо доходынь жэлһээ жэлдэ ургана, гэшүүдэйнь байдал улам һайжарна.

Тосхонойнь тэг дунда Суулгын һургуулиин хоёр дабхар шэнэ байшан дарайжа харагдадаг.

1. «ОЛООРОО ХЭЛСЭҺЭН ҮГЭГҮЙ, ООЛЁОР САБШАҺАН ӨӨГҮЙ»

Колхозой түрүүлэгшын таһалга соо правлениин гэшүүд, дунда һургуулиин багшанар сугларжа, түрүүшээр колхозой ажал хүдэлмэри тухай, удаа тээнь һургуули тухай хөөрэлдэбэ.

— Һүүлэй жэлнүүдтэ колхозойнгоо ажахын улам үргэдэһэн дээрэһээ залуу мэргэжэлтэд, малшад механизаторнууд, шофернууд, дархашуулые олоор бэлдэхэ шухала болоо,—гээд колхозой түрүүлэгшэ Лыгден Цыренович Цыренов үгэеэ эхилээ.

— Ажахымнай зарим һалбари «дохолно». Юундэб гэхэдэ, агроном, зоотехник, ветеринар, механизатор мэргэжэлтэй хүнүүд мүн лэ дуталдана,—гэжэ колхозой парторганизациин секретарь нүхэр Цыбанов хэлэбэ.

— Олон һалбаритай томо ажахыда эрдэмтэй кадрнууд олон хэрэгтэй гэлсэнэт. Тэдэниие нютаг дээрээ, дунда һургууляараа дамжуулан бэлдэхэ ёһотойбди. Залуу үетэниие ашатай туһатай ажалда һургаха арга нүхэсэл бии болгохо шухала. Шэнэ мастерской барихадамнай колхоз туһалха бэзэ,—гэжэ һургуулиин директор Дагба Дашиевич хэлэбэ.

Багшын дурадхалые правлениин гэшүүд бултадаа һайшаабад.

— Нээрээшье, нүхэд,—гээд түрүүлэгшэнь правлениингээ гэшүүдтэ хандаба.—Манай үхибүүд манай кадрнууд болонгүй яаха юм? Шэнэ мастерской барижа үгэел.

Тиигэжэ олоороо хөөрэлдэһэнэй һүүлээр, уданшьегүй барилгын бэлэдхэл эхилээ һэн. Энэ жэлэй сентябриин 1 болотор һургуулида 250 дүрбэлжэн метр талмайтай 250 мянган түхэригэй сэнтэй һуралсал-үйлэдбэриин шэнэ мастерской баригдаа.

2. 150 МЯНГАН ТҮХЭРИГ — ҺУРГУУЛИДА

Колхозой правлени һургуулидаа һайса туһалдаг—элдэб хэрэгсэл, түхеэрэлгэ худалдажа абаха мүнгэ үгэдэг, олон үхибүүтэй түрэлхидтэ туһаламжа үзүүлдэг болоо. Һурагшад колхозой автомашинаар экскурсида ходо гарана. Нёдондо һурагшадай үйлэдбэриин бригадын байрлаха полевой стан бариа һэн. Гоё верандатай, хүбүүд болон басагадай тус тустаа байрлаха, амарха таһалгануудтай, кружогуудай хүдэлхэ кабинедтэй ехэ байшан, столово колхозынь барижа үгөө. Эдэ бүгэдэндэ 150 мянган түхэриг гаргашалһан байна.

3. «АЖАЛДА АТАРЖАХА, ХҮДЭЛМЭРИДЭ ХҮДЭРЖЭХЭ»

1958 ондо Суулгын һургуули үйлэдбэриин 2 бригада эмхидхээ һэн. Багшанар колхозой правленитэй хамта бригадануудай үйлэдбэриин түсэб зохёоһон юм. Тэрэнэй үндэһөөр 100 га шэниисэ, 15 га кукуруза, 7 га овощь, 10 га турнепс тариха, ургуулха, тэрэшэлэн 100 га сабшалан үһалха, 1800 нугаһа, галуунай дальбараа тэжээхэ даабари бригаднуудта үгтэһэн байха. Бригаднуудта 7—10 классуудай һурагшад һайн дураараа ороһон юм. Тэдэнэр зундаа үдэр бүри 6 час, һуралсалайнгаа үедэ үдэртөө 2 час хүдэлмэрилдэг һэн. Колхозой зүгһөө һурагшадай бригадада элдэб техникэ зэбсэг, унаа үгэдэг, эдеэ хоолыень һайнаар бэлдэдэг бэлэй. Бригаднуудай бүхы хүдэлмэриинь биологиин багша Д. Ж. Балданов, физкультурын багша Р. А. Зонхиев хоёр толгойлдог байгаа. Тэрэшэлэн һурагшадай бригадада туһалхаар колхозой агроном Б. Ц. Цыренова эльгээгдэһэн юм. Бригадын гэшүүдтэ «Колхознигой дэбтэр» үгтэдэг, хэһэн хүдэлмэриинь зэргээр ажалта үдэр тэрээн дээрэ бэшэгдэдэг.

Тиигэжэ һурагшад жэл соо хүдэлмэрилөөд байхадаа, бүри эбтэй эмхитэй, шанга журамтай, һайнаар һурадаг, бэе махабад шангатай болоһониинь элирээ. Һурагшадай бригаднууд колхозой бригаднуудһаа һураггүй ехэ ургаса хуряагаа, мүн 890 нугаһа, галуу тэжээжэ колхоздоо тушаагаа. Тэдэнэр июниин эхинһээ сентябриин 15 болотор 4200 ажалта үдэр олоо.

Һурагшад үбэлдөө тарилгын талмай дээрэ саһа тогтооһон, 300 тонно наг шэбхэ адхаһан юм. Тариха үрэһээ саг соонь сэбэрлэһэн, наршааһан, гексохлоранаар угааһан байба.

4. ТАБАН МЯНГАН ДАЛЬБАРАА ДАЛИЖУУЛАА

Һурагшад нугаһа, галуунай дальбараануудые тэжээхэ даабаряа дүүргэхын тула ехэ уһа сөөрэм арилгаа, сэбэрлээ. Шубуудай байра бариха модо, хабтагай колхозһоо абаа, нугаһа, галуунай олон дальбараа инкубаторһаа асараа. Үхибүүд яатараа хүхилдөө, шууялдаа гэхэбта! 8—9 классуудай һурагшад Лиза Циванова, Намжилма Гурорагшеева, Балдама Содномова, Лиза Дармаринчинова болон бусад бэрхэ шубуушад боложо шалгарһан байна.

Суулгын һурагшад түрэл колхоздоо уһанай 5 мянган шубуу тэжээжэ үгэхэ уялгаяа амжалтатайгаар дүүргээ.

5. ХОЖОМОО ХОНИШОД БОЛОХОЛ ХА

Суулгын һургуули һурагшадаа малда дуратайгаар хүмүүжүүлдэг. Эндэхи үхибүүд эхэ хонидой хоёр отара шефтээ абанхай. Тэдэнэр неделидээ хоёр удаа отарада ошожо хүдэлмэрилнэ.

Эдир хонишод колхознигуудтай хамта 537 хурьга эхэтэйнь байлгажа, ябуулжа түлжүүлээ, нэгэшье түл гарзалуулаагүй.

Нёдондо болбосоролой аттестат абаһанай удаа Катя Мункоева, Светлана Цыбикжапова, Намжил Цыдыпов, мүн бусад хэдэн залуушуул колхозойнгоо фермын хонишод болоо юм. Мүн һурагшадынь зундаа отарануудта хүдэлдэг.

1959 ондо эндэхи һурагшад колхоздо 338 хурьга, 36 тугал түлжүүлжэ үгөө. Суулгын һургуулида бэрхэ хонишод бэлдэгдэжэ байнхай.

6. ҺУРАГШАД ТЕХНИКЭДЭ ДУРАТАЙ

Һургуулидань техническэ хэдэн кружок эмхидхэгдэнхэй. Трактор, комбайн болон ондоошье машинануудые шудалха кружогууд жэл бүхэндэ эмхидхэгдэдэг. Кружогуудые хүтэлбэрилэгшэд — РТС-эй инженернүүд, механигууд, физикын, математикын багшанар хамтадаа хэшээлэй программа зохёодог. РТС-эй ахалагша инженер Г. М. Кучумов, инженер-механик А. П. Козлов, хүдөө ажахын механизациин техник Д. Дамбаев гэгшэд РТС-эй мастерской соо неделидээ 3 дахин хэшээл үнгэргэдэг. Нёдондо курсада һураһан 17 һурагшадай 16-ниинь трактористын эрхэ абаа һэн. Мүнөө тэдэнэй олонхинь аймаг соогоо трактористнуудаар хүдэлжэ байдаг. Машиноведениин багша П. Р. Цыбикдоржиевай үүсхэлээр эмхидхэгдэһэн трактористнуудай кружогто 27 басагад, хүбүүд һураһан, тэдэнэй 23-ниинь 3 классай трактористын эрхэ абаһан байна.

7. ҺАЙН ҮҮСХЭЛ

Колхозой залуушуулай ажалһаа һамшангүй дунда эрдэмтэй болоходонь туһалха зорилго урдаа табиһан Суулгын дунда һургуулиин багшанарай үүсхэл ехэтэ һайшаамаар. Мүнөө һургуулида консультаци, заабари үгэдэг пункт нээгдэнхэй. Адуушан Александр Дамбаев, комплексно бригадын бригадирай орлогшо Осор Батомункуев болон бусад хододоо тэрэ пунктһаа туһаламжа абажа байдаг.

Суулгын багшанар үйлэдбэриин патриодууд, эрдэмтэй, эдэбхитэй колхознигууд болгохоор һурагшадаа хүмүүжүүлнэ. Тэдэнэй хүдэлмэридэ жэжэ божо дутуу дунда байгаал юм бэзэ. Тиигэбэшье «Ажабайдалтай һургуулиин холбоо барисаа бэхижүүлхэ, орон дотор арадай гэгээрэлые саашадань хүгжөөхэ тухай» Хуулиие бэелүүлхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадаһан хүдөөгэй һургуули бүхэн тон ехэ амжалта туйлаха байна гэжэ Суулгын дунда һургуулиин жэшээ дээрэһээ харагдана.

М. Мангадаев.

АЙМАГАЙ ГАЗЕТЭНҮҮДЭЙ ХУУДАҺАНУУДҺАА

КУКУРУЗЫН ТАЛМАЙ ҮТЭГЖҮҮЛЭГДЭНЭ

«Путь Октября» колхозой Үбэр Хэрээтын комплексно бригадын гэшүүд кукуруза тариха талмай дээрэ наг шэбхэ зөөжэ эхилһээр хэды хонобо. Эндэ самосвал автомашинаар үдэртөө 12 дахин эрьесэ хэжэ, хоёрдохи һаалиин фермэһээ шэбхэ зөөнэ. Мүнөө нүхэр Кривогорницыной звеногой участок дээрэ олон тонно шэбхэ гаргагданхай.

«Кударинский колхозник».

Кудара-Сомон.

КОЛХОЗНИГУУД КУРОРТДО АМАРБА

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой правлени нёдондо жэлэй һүүл багаар область хоорондын курортнуудай Читын управленитэй хэлсээ баталжа, 10 путёвко абаһан байгаа. Эдэ путевконуудынь ажалай эрхим түрүүшүүлдэ үгтэжэ, «Аршан», «Дарасун», «Горячинск» курортнуудта Ц. Б. Будаев, С. К. Фролов, Л. П. Корнаков болон бусад колхознигууд амарба. Путевкын сэнгэй 70 процентыень колхоз түлэһэн байна.

«Закаменская правда»

ОРООҺО ЕХЭЭР АБАНА

«Авангард» колхоз гүрэндөө орооһо худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэжэ, ерэхэ жэлэй тарилгада хэрэгтэй үрэһөө хааба. Тиигэжэ мүнөө үедэ колхознигуудай ажалта үдэртэ таряа хубаажа эхилбэ. Даб дээрэ ажалта үдэр бүридэ хоёр килограмм орооһон хубаагдана. Олон колхознигууд нилээд ехэ орооһо абаа. Жэшээлхэдэ, хонишон Ринчин Балдановай бүлэ 90 центнер, луговод Егнин Ендыповтан—68 центнер, тээрмэшэн Ю. Ушаков—50 центнер орооһо ажалта үдэртөө абаба.

«Красная Заря»

Хори.

МАЛШАДАЙ СЕМИНАР

Калининай нэрэмжэтэ колхоздо ахалагша хонишодой, хурьга харууһалагшадай семинар болобо. Хурьгадые кошарно-базова аргаар түлжүүлхэ арга тухай колхозой зоотехник Е. Ф. Мильгунов сугларагшадта хөөрэжэ үгэбэ. Һүүлээрнь семинарта хабаадагшад өөһэдынгөө дүй дуршэл тухай хөөрэлдэбэ, малай үбэлжэлгэдэ бии байһан дутуу дундануудые элирүүлбэ. Тэдэнэр КПСС-эй ЦК-гэй нээгдэхэеэ байгаа Пленумые ажалай шэнэ амжалтаар угтаха гэжэ нэгэн дуугаар шиидэбэ.

Колхозой партийна организациин секретарь Д. Цыденжапов уласхоорондын байдал тухай элидхэл хээ.

«Знамя Ленина».

Кяхта.

БАРИЛГЫН МОДО БЭЛДЭНЭ

Ерэхэ жэлдэ «Заветы Ильича» колхоз ехэхэн барилга хэхээр хараална. Тиимэһээ колхозой правлени эртээнһээ модо бэлдэжэ эхилээ. Модо бэлэдхэгшэд мүнөө 500 гаран кубометр модо бэлдээд байна. Тиихэдэ КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй нээгдэхэ үдэр хүрэтэр үшөө мянган кубометр модо бэлэдхэхэ юм.

«Знамя победы».

Турунтаево.

2200 ЛИТР ҺҮ ҺААХАНЬ

Энэ жэлэй эхеэр Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой 4-дэхи фермын ахалагша һаалишан Галя Варфоломеева үнеэн бүриһөө 2000 литр һү һааха гэжэ уялга абаһан байгаа. Мүнөө һаалишан Галина Варфоломеева абаһан уялгаяа дүүргээд, КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй нээгдэхэ үдэр хүрэтэр үнеэн бүриһөө һү һаалгаяа 2200 литртэ хүргэхэ гэжэ шиидээд, ажаллажа байна.

«Вперед».

Мухаршэбэр.

РСФСР-эй һургуулиин габьяата багша Тимофей Михайлович Малика манай республика дотор мэдээжэ болонхой. Нүхэр Малика Баргажанай аймагай Үүрэгэй дунда һургуулида сад ургуулха, зүгы тэжээхэ талаар үүсхэл гаргажа, энэ хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг, **Зураг дээрэ:** нүхэр Малика гэртэ ургуулагдаһан лимоной дэргэдэ.

А. Мантаевай фото.

Һонирхолтой выставкэ

Петропавловка тосхондо (Зэдэ) һаяхан үнгэргэгдэһэн багшанарай конференци дээрэ аймагай багшанарай хэһэн ажалай выставкэ харуулагдаһан байна. Выставкын зүйлнүүд сооһоо Борьеогой эхин һургуулиин экспонадууд харагшадые ехэтэ һонирхуулаа. Бурядай АССР-эй габьяата багша Ц. Ц. Сагалеев һургуулиингаа үхибүүдтэй хамта фотовыставкэ эмхидхэһэн байха юм. Энэ фотовыставкэдэ тус һургуулиин харьяата колхоз — Сталинай нэрэмжэтэ артелиин малшад, хонишод, барилгашад, механизаторнуудай габшагай ажал зохид һайнаар харуулагданхай.

Тэрэшэлэн энэ выставкэдэ Петропавловкын, Дэрэстэйн дунда болон бусад һургуулиин багшанар, һурагшадай бүтээһэн экспонадууд харуулагдаа.

Үнгэргэгдэһэн энэ выставкэ аймагай һургуулинуудай багшанарай ажалай дүй дуршэлтэй боложо байһан тухай гэршэлнэ.

А. Батуев.

Манай республика дотор

7 ЧАСАЙ АЖАЛДА ОРОБО

Улан-Үдын судна бүтээлгын завод. Тус заводой хүдэлмэришэд урдаа табиһан зорилгоёо хэрэг дээрэнь бэелүүлжэ, ажалайнгаа бүтээсые саг үргэлжэ дээшэлүүлнэ. Коммунистическэ ажалай бригадын бригадир нүхэр Рандинай хүтэлбэрилдэг бригада иланга һайн ажаллажа туйлаа. Бригадын гэшүүд жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь һара хахад урид дүүргэжэ, завод соогоо суурхуулба. Үсэгэлдэр нүхэр Рандинай бригадынхид бэеэнэй үдэрөй — 7 часай ажалда оробо.

Зураг дээрэ: (зүүн гарһаа) бригадын гэшүүд К. Рагускин, М. Рандин (бригадир), В. Зинченко, Е. Тихонова, Д. Хохряков гэшэд ажал түхайгаа хөөрэлдэжэ байна.

Д. Балдановай фото.

Барилга олоор бодхоогдоно

Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой (Зэдэ) гэшүүд һүүлэй 2—3 жэлэй турша культурно-ажаһуудалай барилга ехээр бодхооһон байна. Энэ үе соо 150 гаран толгой малай багтаха хоёр ехэ байра шулуугаар баригдажа, ашаглалгада үгтөө. Тэрэшэлэн тугалнуудай байха хоёр байра, хонидой хэдэн байра баригдаа. Энээнһээ гадна, малшадай байха хоёр байратай 8 гэр, нэхээд байратай хэдэн арбаад гэрнүүд баригдажа ашаглалгада үгтэһэн байна. Малшад мүнөө һаруул дулаан гэртэ ажаһуудаг болоо. Шэнээр эмхидхэгдэһэн һүүнэй хоёр гүүртэдэ культбаза, улаан булан нээгдэнхэй. Мүн колхозой машина, техникэ заһабарилха мастерской, пилорама, тээрмэ гэхэ мэтэ барилганууд ашаглалгада үгтэһэн байха юм.

К. Доржиев.

Ариг сэбэрые сахигшад

Улаан хэрээһэнэй бүлгэмэй эдэбхитэд городой ажалшадай элүүрые хамгаалха хэрэгтэ горьтойхон туһаламжа үзүүлнэ. Мүнөө город дотор 650 гаран санитарна түлөөлэгшэд тоологдоно. Эдэнэр предприяти, эмхи зургаануудай эмнэлгын пунктда үдэр бүри туһалдаг болонхой. Санитарна түлөөлэгшэдые бэлэдхэхэ хэрэгтэ Улан-Үдэ городой хүдэлмэришэдэй поселокуудай амбулаторин хүдэлмэрилэгшэд нүхэд Сахина, Кодомцева, Иванова гэгшэд эдэбхи үүсхэлтэйгээр хабаадалсаа. Эдэнэрэй ашаар 43 санитарна түлөөлэгшэд тусхай мэргэжэлтэй болоһон байна.

Мүнөө эдэнэр үйлсэ, участогуудтаа ариг сэбэрые сахиха ажалда эдэбхитэйгээр хабаадалсажа байнал. Жэшээнь, пенсионернүүд, гэрэй эзэн эхэнэрнүүд В. Гловатских, А. Голубев, Л. Величанский, милициин хүдэлмэришэн И. Фикшин гэгшэд Тарбагатайн, Энгельсын, Воровскиин үйлсэнүүдтэ ариг сэбэрые сахиха хүдэлмэри һайжаруулһан, үбшэн зондо гэртэнь медицинскэ туһаламжа үзүүлдэг болоһон байха юм.

Улаан хэрээһэнэй бүлгэмэй эдэбхитэд ариг сэбэрые сахиха хүдэлмэридэ ингэжэ хабаадалсана.

А. Крекшина.

Полиграфическа шэнэ түхеэрэлгэ

Газетэдэ гаргаха фотографиин зурагуудые онһон аргаар бүтээдэг шэнэ түхеэрэлгэ манай республикада асаргаджа байна. «ЭГА-2» гэжэ автомат-түхеэрэлгэ комплексно цинкографи гэжэ нэрлэгдэнэ. Иимэ түхеэрэлгэнүүдэй ашаар аймагай типографинуудта клише гаргахада таатай зохид болоо.

Шэнэ түхеэрэлгэ юрын фотозурагые газетэдэ гаргаха тусхай клише болгодог юм. Клише хэхын тула юрын цинк хэрэглэгдэнэ. Урдань иимэ түхеэрэлгын абтаагүй байхада газетэдэ гараха клише бэлэдхэнь бэрхэтэй, ажал ехэтэй, мүн үнэтэйшэе байһан юм. Энээнэй урда тээ цинкографида клише хэхын тула тусхай мэргэжэлтэй хүн хэрэгтэй байгаа. Аймагай газетэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд шэнэ автомат түхеэрэлгэтэй боложо, хэрэгтэй фотозурагуудые клише болгон бэлдэхэ аргатай болохонь.

Электронно-гравировальна түрүүшын автомат Кяхтын аймагай типографида табигдаа. Иимэ автомадууд һаяар Баргажанай типографида, мүн аймагуудай 4—5 типографида табигдахаар хараалагдана.

А. Прохоров.

Хани ёһоной уулзалга

Советскэ үйлсөөр баригдаһан гурбан дабхар ехэ байшанда һаяшаг хүн зон олоороо сугларжа. Харин гүрэнүүдһэ ерэһэн хүндэтэ айлшадые хани халуунаар угтан һонирхолтой уулзалга эмхидхэжэ.

Байшангай ехэ зал соо хүндэтэ айлшадай ороходонь Багшанарай училищиин һурагшад булта хүл дээрээ бодожо, альга ташан үгтаа. Боксоор улаасхооронды мүрысөөнэй хабаадахаяа ерэһэн Монголой Арадай Республикын, Япадай АССР-эй спортсменүүдэй, манай орон соогуур үнинэй айлшалжа ябаһан Бухы дэлхэйн буддын шажантанай организациин вице-президент, буддын шажанай Непалдахи бүлгэмэй президент г-н Амритананд гэгшын хүндэтэ һууряа эзэлһэнэй һүүлээр уулзалгада шарамдуулагдаһан суглаан эхилбэ.

Багшанарай училищиин директор нүхэр Филипповэй айлшадта хандан үгэ хэлэһэнэй удаа хэдэн хүн үгэ хэлээ.

Монголой Арадай Республикын спортсменүүдэй түлөөлэгшэ Даша, г-н Амритананд гэгшэд баясхалан хүргэһэн байна. Айлшад нютагаа бусаа.

Д. Балданов.

ВСРП-гэй VII съезд нээгдэбэ

БУДАПЕШТ, ноябриин 30. (ТАСС). Венгриин Социалистическэ хүдэлмэришэнэй партиин VII съезд мүнөөдэр Будапештдэ барилгашадай Культурын ордон соо нээгдэбэ.

Венгриин Социалистическэ хүдэлмэришэнэй партиин Центральна Комитедэй тоосоое, экономическа зорилгонууд тушаа, арадай ажахын хоёрдохи табан жэлэй түсэб зохёолгодо бэлэдхэхэ тушаа директивэнүүдые, ВСРП-гэй Уставые хубилгаха тухай асуудалые съезд зүбшэн хэлсэжэ, мүн бусад хэдэн хэдэн асуудалнуудые хаража үзэхэ юм.

ВСРП-гэй Центральна Комитедэй тоосоото элидхэлые ВСРП-гэй ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь Янош Кадар хэлэһэн байна.

КПСС-эй Центральна Комитедэй Президиумэй гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь Н. С. Хрущев түрүүтэй, Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин делегаци, тэрэшэлэн бусад аха дүү коммунистическэ, хүдэлмэришэнэй партинуудай делегацинууд съезд дээрэ байлсаа.

БУДАПЕШТ, ноябриин 30. (ТАСС). Зүбшэхэ зүйлэй хоёрдохи пунктаар—«Экономическа зорилгонууд тушаа арадай ажахын хоёрдохи табан жэлэй түсэб зохёолгодо бэлэдхэхэ тушаа директивэнүүд дээр» ВСРП-гэй ЦК-гэй политбюрогой гэшүүн, секретарь Йене Фок мүнөөдэр съездын үдэшын заседани дээрэ элидхэл хээ.

ГДР-эй 1960 оной бюджет

БЕРЛИН, ноябриин 28. (ТАСС). ГДР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын дэргэдэхи хэблэлэй зургаан ингэжэ мэдээсэнэ. Министрнүүдэй Соведэй заседани ноябриин 27-до боложо, 1960 оной гүрэнэй бюджет тухай Хуулиин проектые хаража үзөө.

Долоон жэлэй түсэбэй ёһоор арадай бүхы ажахын үнэнэ тэбхэрдэһэн ехэ зорилгонуудые хараада абан, Хуулиин тус проект зохёогдоһон байна. 1959 оной гүрэнэй бюджэдэй орошонь 45,6 миллиард марка байгаа һаа, 1960 ондо 50,8 миллиард марка хүрэтэр нэмэгдэхэ гэжэ Хуулиин проектын ёһоор хараалагдана. ГДР-эй эб найрамдалда дуратай политика бэелүүлдэг байһаниинь бюджет тухай Хуулиин проект дотор эли тодоор харагдана. Арадай гэгээрэлдэ, соёл культура хүгжөөлгэдэ, элүүрые хамгаалгада болон социальна тэдхэмжэдэ гүрэн бүри ехээр мүнгэ зөөри гаргашалха гэжэ проектээр хараалагдана.

Һайса зүбшэн хэлсэһэнэйнгээ һүүлээр, ГДР-эй 1960 оной гүрэнэй бюджет тухай Хуулиин проектые Министрнүүдэй Совет һайшаагаад, баталхын тулада Арадай палатада тэрэниие дамжуулан үгөө.

1,5 миллион түхэриг түлэгдэбэ

Табан жэлэй болзортойгоор 1957 ондо гараһан СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ гүрэнэй урьһаламжын облигацида тудаһан мүнгэ түлэхэ, мүн шүүбэритэ урьһаламжын тираж үнгэргэгдэхөө байна. Эдэ тиражнуудһаа городоймнай ажалшад зургаан миллион түхэриг олзо олоһон байха юм. Үлэгшэ гурбан жэлэй турша 1960 онһоо эхилжэ жэлдээ 23500 мянган түхэригэй шүүбэритэ тиражнууд үнгэргэгдэхэ байна.

1960—1961 онуудай турша шүүбэритэ хоёр, облигаци түлэхэ дүрбэн тираж үнгэргэгдэхөөр хараалагдана. Һүүлшын тираж—1962 ондо үнгэргэгдэхэ юм.

Байгша оной ноябриин нэгэндэ Москва городто үнгэргэгдэһэн облигациин сэн түлэхэ тиражда тудаһан мүнгые Улан-Үдын нөөсэлгын кассанууд эблигаци баригшадта түлэжэ байнхай. Һүүлэй мэдээнэй ёһоор, нэгэ миллион табан зуу мянган түхэриг городоймнай ажалшадта түлэгдөөд байна.

Н. Петров.

Сильхэн саанаһаа

Албан арадай һайндэр

ТИРАНА, ноябриин 29. ТАСС-эй корреспондент Н. Филатов ингэжэ дамжуулна:

Албаниин ниислэл Тирана һайндэрэйхеэр гоёон шэмэглэгдэнхэй байгаа. Углөөгүүрһөө эхилээд хотын үйлсэнүүд болон талмайнуудта хүн зон олоороо гараа. «Дайти» гостиницын нюур талада Марксын, Ленинэй томо зурагууд харагдана. Албаниин Арадай Республикын, Советскэ Союзай гүрэнэй тугуул хаа хаанагүй намилзан мандана. Фашистска булимтаргашадһаа Албаниин сулөөлэгдэһөөр 15 жэлэй ойдо зорюулагдаһан демонстрацида һайндэрэйхеэр хубсаһан олон түмэн хүн зон гараа. Тэдэнэй нилээд олониинь национальна хубсаһануудаа үмдэнхэй.

Албаниин Ажалай партиин НК-гэй гэшүүд, министрнүүд, социалистическэ ажалай геройнүүд, национально-сулөөрэлгын тэмсэлэй баатарнууд, олониитын ажал-ябуулагшад, ажалай түрүүшүүл, гадаадын оронуудһаа Тиранада байдаг полсольствонууд болон зургаанууд... толгойлогшонор, тэдэнэй хүдэлмэрилэгшэд, бусад оронуудһаа ерэһэн айлшад «Дайти» гостиницын үүдэндэ нэхи трибунануудай дээрэ гарана...

АПТ-гэй ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь Энвер Ходжа, НРА-гэй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Мехмет Шеху, Арадай Суглаанай Президиумэй түрүүлэгшэ Хаджи Леши, парти, правительствын бусад хүтэлбэрилэгшэд, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн И. В. Спиридонов түрүүтэй советскэ делегациин гэшүүд үглөөнэй 9 часта трибуна дээрэ гараба.

Сэрэгэй парадые командалагша генерал-майор А. Хаско гэгшын мэдээсэлые Арадай оборонын министр Бекир Балуку шагнаба. Сүүлдэ ранын ажалшадай демонстраци үнгэргэгдөө.

Сэрэгэй парад, 100 мянга гаран хүнэй хабаадаһан ажалшадай демонстраци хоёр үлүүтэй час сорьгоо үргэлжэлөө.

Гурбан гүрэнэй Женевэдэхи зүблөөн

ЖЕНЕВА, ноябриин 30. (ТАСС). Ядерна зэбсэг туршалга болюулха тухай договор бэлэдхэхэ талаар гурбан гүрэнэй зүблөөнэй мүнөөдэрэй заседани дээрэ договорто хамжуулагдаха III хабсаргалтын текст баталан абтаа.

Батлан абтаһан хабсаргалтын ёһоор ингэжэ хараалагдана. СССР, США болон Великобританиин договорто гар табиһанай һүүлээр эдэ гүрэнүүдэй түлөөлэгшэдһөө бүридэһэн бэлэдхэлэй комисси байгуулагдаха юм. Энэ комисси гурбан хабаадагшадайнгаа хоорондо зүбшэл хэжэ, шиидхэбэри гаргаха эрхэтэй юм. Ядерна зэбсэг туршалга болюулха тухай договорой дүүргэлтын хойноһоо хиналта хэхэ органуудые байгуулха талаар энэ комисси бэлэдхэлэй хүдэлмэри хэхэ үүргэтэй. Тусхайлбал, хиналтын постнуудые хубаарилан табиха, тэдэниие түхеэрхэ, зохихо аппаратураар хангаха тухай тус комисси һанамжа ударадхалнуудые оруулха юм. Тухеэрэлгэнүүд, газаа далайнууд дээгүүр хиналтын ниидэлгэ хэжэ байһанай тулада договорто анха түрүүн хабаадагшадай самолёдуудые хэрэглэжэ, үһан дээрэхи хиналтын постнууд болон суднануудые хэрэглэхэ тухай комисси һанамжа дурадхалнуудаа мүн лэ бэлэдхэхэ байна. Хиналтын организацинуудые хүдэлмэрилэгшэдөөр бүридүүлхэ эрилтэнүүд болон гуримые подкомисси зохёохо эзэтэй юм.

Һүүлшын шатада, договорто Советскэ Союзай, Холбоото Штадуудай, Великобританиин эсэслэн баталһанай һүүлээр, СССР, США болон Великобритани хоорондоо зүбшэн хэжэ, бусад дурбэн гүрэнэй түлөөлэгшэдые нэмэжэ оруулха, комиссиие үргэдхэхэ гэжэ хараалагданхай. Ингэжэ томодхоһон комисси хиналтын комиссиин хүдэлмэрилхэ гуримые ажаглан ябуулагдаа хүтэлбэри болгохо юм.

Договорые зүбшэхэ талаар зүблөөн урагшатайгаар хүдэлжэ эхилбэ гэжэ журналистнууд тэмдэглэнэ.

Франциин городууд Н. С. Хрущевые урина

ПАРИЖ, ноябриин 30. (ТАСС). «Юманите» газетын мэдээсэлэй ёһоор, Париж шадар хүдэлмэришэдэй һуудаг Сен-Дени гэжэ һуурин нэй муниципальна совет Советскэ правительствын толгойлогшо Н. С. Хрущевые Франциада аяншалха үедэнь уриха гэжэ шиидхэбэ.

Тэрэшэлэн, Нейи-на-Марне (Сена уа Уаза департамент), Сент-Женевьев-де Буа, Мартиг (Буш-дю-Рон департамент), Люнье (Эн департамент) городуудай муниципальна соведүүд Советскэ правительствын толгойлогшые урихаар байна.

„Н. С. Хрущев США-да“ гэһэн фотовыставкэ Прагада ехээр һонирхогдобо

ПРАГА, ноябриин 30. (ТАСС). «Н. С. Хрущев США-да» гэһэн фотовыставкэ Прагада нээгдэбэ. Прагын хүн зон выставкые ехээр һонирхон харана. Арбан үдэрэй турша соо 35 мянга шахуу хүн тэрээгээр орожо харааа.

Энэ выставкэ Чехословакиин Республикын бусад городуудаар мүн лэ харуулагдаха юм.

Англиин лейбористска партиин жэл бүриин конференци

БЛЭКПУЛ, ноябриин 30. (ТАСС). Англиин лейбористска партиин жэл бүриин конференци хоёр үдэр соо эндэ болоод, үсэгэлдэр хүдэлмэреэ дүүргээ. Парламентда — 1951, 1955, 1959 онуудта болоһон һүүлшын гурбан һунгалтада лейбористска партиин булигдаһан тухай ямар тобшолол хэхэ ёһотойб гэһэн асуудалаар конференци дээрэ ехэ буляалдаан болоһон байна.

Жэжэ буржуазиие бэе тээшээ татахын тулада лейбористнууд промышленностиие гүрэнэй мэдэлдэ абаха гэһэн бодолһоо арсаха ёһотой гэһэн дурадхал партиин ударидагша Гейтскелл оруулһан байгаа. Энэ дурадхалыень конференциин хэдэн делегат, тэрэ тоодо хара хүдэлмэришэдэй, коммунальна ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй национальна профсоюзай генеральна секретарь Уильямсон, лорд Пакенхэм болон бусад үгэ хэлэхэдээ дэмжэһэн байна. Гэбэшье партиин оппортунистнуудые эсэргүүсэжэ Гейтскеллын гаргаһан һэдэлгэ олонхи делегадууд ябуулһан шууд буруушаагаа.

Партиин гүйсэдкомые делегадууд һунгаа.

Конференци политическэ ямар шье резолюцинуудые баталан абаагүй. Партиина шэнэ программа зохёохо, конференци дээрэ хэгдэһэн ажаглалтануудые партиин ЦК тэдбэри хараадаа абаха юм гэжэ тухайлагдана.

Редакторай орлогшо С. БАЛЬЖИНИМАЕВ.

НОМОЙ ШЭНЖЭЛЭЛ

„ДАРИМЫН БЭЛЭГ“

Үхибүүдтэ зорюулһан номуудые һүүлэй үедэ уран зохёолшодоймнай бэшэдэг болоһониинь һайшаалтай гэшэ ааб даа. Ушар юуб гэхэдэ, урдань манай буряд литературын жасада багашуулай сэдьхэл бодол, арюун һайхан эрмэлзэл, хүсэл гүнзэгыгөөр харуулһан номуд хургаар даража тооломоор байгаа.

Шүлэгүүдһээ, нэгэ поэмэһээ бүридэһэн, һаяхан хэблэлһээ гараһан «Даримын бэлэг» гэжэ Цырен-Базар Бадмаевай суглуулбари тушаа тоггон хэлэе. Ажабайдалай ужам харгыгаар, омог солбоноор дабшажа ябаһан һонюуша заахан хүнэй образые шадамараар зураглан, ажал һуралсал хоёрой аша туһа, ёһото журам заршам тухай эдир уншагшадтай үнэн зүрхэнһөө хөөрэлдэхые хүсэһэн байна.

Суглуулбари соохи «Саһан ороно» гэжэ шүлэг иланга зохид шэнги. Хүйтэдэ бээрэһэн хурьганай хүбүүхэндэ «Нюрганайнгаа саһа губөөлээд»:

> «Бэрхэш даа» гэжэ хэлэһэндэл,
> Баяртай хүхюутэй мааряба.

Хурьганда туһа хүргэһэндөө маша һайхан мэдэрэлдэ абтаһан үхибүүнэй сэдьхэл, урин дулаахан абари зан ямар нарин, зүбөөр харуулагдааб! Хурьгадайн урихан маараанһаа наһажаалшые уншагшын уяржа хайлахаар байна даа.

Цырен-Базар Бадмаевай зураглан гаргаһан бишыхан лирическэ герой эжынгээ үгэ дуулдагүүгэ, нойрмог залхуу Согсоридые хурсаар шоглоно:

> Хүбүүнэй унтаряа һэжэртэр,
> Хэмэл одомнай дэлхэйе
> Хоёр дахин тойробо.

Урагшаа һанаатай энэ лиричес-

кэ герой юумэн бүхэниие хүсэдөөр мэдэхээ, ажал хүдэлмэриин удха шанартай танилсахаяа оролдоно Хони харадаг Намдагһаа ингэжэ асууна:

> Хэлыт, нэгэ хониноо
> Хэды нооһон гарадаг юм?

— Дүрбэн хилгааһан костюм гарахал даа,—гэжэ таби мянган хониной «Талын малшан» гэжэ колхозой хониншон абгынгаа урматайгаар харюусахада, үргэн дайдаар миралһан хонин һүрэг тээшэ һарабшалан шэртэхэдэнь:

> Хизаар захагүй бэлшэнэ
> Хэдэн зуугаад костюмууд.

Колхозой нооһолиг хонид тухай һала уранаар хэлэгдээ бэшэ аал?!

Зайн галай «нютаг орондомнай түрүүшынхээ носожо» байха сагта «электрын дэнгэнһэ гааһаяа» аһаалахар забдаһан, мүнөө колхозой суута монтер болоһон Ананда, багаалиин уларилые зүгнэжэ мэдэдэг Ханда хүгшэнэй «абаралые» буруу һүргэдэг барометр, һаалиша басаган Норжомын харуулһанай хүсэн һү ехэтэй болоһон «Харганын фермын Харагшан» тухай поэдэй хэлэхэдэ, багашуулай урда ямар гайхалтай һонин дэлхэй нээгдэжэ, тэдэнэй гүлмэрхэн ухаан бодолые эрдэм бэлигэй далайн уудам уруу уряалан дуудана гэхэбта?!

Дээрэ дурсагдаһан хэдэхэн һамажа «Даримын бэлэг» гэжэ номой онсо шанар шэнжые гүйсэд ойлгуулна ёһотой.

Суглуулбари бараг сэгнэлтэдэ хүртэмөөр. Энээн тухай үлүү шаһанай дэмы. Харин тэрэнэй заарим тэды дутагдалнууд дээрэ тоотобол зүйтэй ха. Нүхэр Бадмаевай ном соо тон модохи хэлээр, бадар орёо удхатайгаар найруулагдаһан мүрнүүдэй дайралдаһанниинь гэмшэлтэй. Жэшээнь, нэгэ шүлэг соо ингэжэ хэлэгдэнэ:

> Хотошо, хэды нохойшье һаа,
> Харин бюрократ лэ байна даа.

Эдэ мүрнүүдые бурят хүн хэлэе гэхээр бэшэл даа. Үхибүүн юун гэжэ ойлгохоб? Эндэ «харин» гэжэ үгэ орой хэрэггүй, миин толгой холбоһон үгэрэ дүүргэнэ. Нугархай, уян, тунгалаг сэбэр хүгжэмтэ хэлэмнай алим бэ? Автор уншагшые энеэлгэхэ гэһэн аад, ханаалгаба бэшэгү?

Ходо «хоёрые» абадаг һурагша Банзаров Балданда нүхэдынь ёгтолон хандана:

> Хайшаа, юрэдөө амитамши?
> Харюусалга ехэтэй нэрэтэй аад,
> Хамарһаа муугаар һуранайш.

Балданай нэрэнь бэшэ, харин обогынь харюусалгатай бэшүү даа. Шүлэгынь «харюусалгатай обог» гэжэ нэрэтэй. Тэед поэт юундэ нэрэ обог хоёрой удхые хүдхажа багашуулда ойлгосогүй болгооб?

Цырен-Базар Бадмаев ном соо үхибүүдтэ зорюулаагүй «Талын заншаал» гэжэ шүлэгөө оруулжархёо:

> Ага нютагни!
> Хамаг зондо мэдээжэ
> Асарнаб шамдаа
> дуу аялгынгаа дээжэ.

Ингэжэ ямаршье үхибүүнэй хэлэхэгүй байһанинь лабтай.

«Жаргал» гэжэ поэмэ баһал нимэрхүү маягаар бэшэгдэнхэй. Зүгөөр, энэ зохёол бурят арадай урдын хүшэр хүндэ байдалтай эдир уншагшадай танилсахадань туһа хүргэмөөр. Эдэжэ байһан жаргалнай агуу революциин тэмсэл соо олдоо юм гэһэн бодол—поэмын гол удха.

Юрэнхыдөө «Даримын бэлэг» гэжэ суглуулбари үхибүүдые коммунистическэ үзэлтэйгөөр хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ ашатай үүргэ дүүргэмээр. Баабайгаа түрэһэн үдэртэнь партиин билетэй хабтаһа магазинһаа худалдажа абаад бишыхан Даримын бэлэглэһэн ушар, эсэгынь басагандаа хүргэһэн баяр хэнэйшье сэдьхэл уяруулха байха. Номой гоё гадар, һонирхолтой уран зурагуудые багашуулай һайшаан анхарха, нээрээһээ баясахань дамжаггүй.

Цырен-Базар Бадмаевай шэнэ суглуулбари—үхибүүдтэ зорюулагдаһан ном зохёохо талаар бурят литературын түрүүшын алхамуудай нэгэн болоно. Саашадаа поэт уран шүлэгүүдээ холые зориһон хонгор наһатанда бэлэглэжэ байха шадалтай.

Даши Дамбаев, поэт.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, зам. редактора —32-74, отв. секретаря—27-37, отделов: партийной жизни—34-05, сельского хозяйства и советского строительства—47-59, промышленности и транспорта, пропаганды, информации—35-14, культуры—24-74, писем и рабселькоров—40-49, отдел переводов, корректорская—35-95, бухгалтерия—37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н01210. г. Улан-Удэ. Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак. № 5122.